

Archeologische opgraving

Verslag van resultaten

Eindverslag

Kortrijk Reepbrug
(prov. West-Vlaanderen)

Auteur: Matthias GALLOO
Redactie : Christof VANHOUTTE

Projectcode: 2020A116

Vergunningsnummer:	2020A116
Projectleider:	Christof Vanhoutte
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
veldwerkleider:	Matthias Galloo
Archeologisch team:	Christof Vanhoutte (erkend archeoloog), Matthias Galloo (erkend archeoloog), Jana Bas en Lisa Weyts (assistent-archeologen)
Bevoegde Vlaamse overheid:	Nancy Lemay (Erfgoedconsulent Archeologie, Onroerend Erfgoed)
Plannen:	Matthias Galloo
Conservatie:	NVT
Materiaaltekeningen:	NVT
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Kortrijk
Deelgemeente:	Kortrijk
Plaats:	Kortrijk Overleiestraat (zie plan in bijlage 1a, 1b en 2)
Opgravingsplan op bouwplannen	zie figuur 2-6, figuur 33-35, figuur 41-43 en bijlage 16A tot 17C
Projectcode:	KORE19
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 44480,2 , Y: 192917,3 X: 44561,3 , Y: 192857,9
Kadastergegevens:	Kortrijk, Afdeling 2, Sectie F, 352V0, 865L0, 866 en 866G. (zie plan in bijlage 2)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1
Begindatum onderzoek:	03/02/2020
Einddatum onderzoek:	04/02/2020
Relevante termen thesauri:	Recente verstoringen, Buda-eiland, 20 ^{ste} eeuwse bewoning
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	NVT
Nummer wettelijk depot:	NVT
Titel:	Archeologische opgraving Verslag van resultaten Eindverslag Kortrijk Reepbrug (prov. West-Vlaanderen)
Rapportnummer:	2020/10
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. INLEIDING	5
2. BESCHRIJVEND GEDEELTE	6
2.1. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	6
2.2. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	8
2.2.1. Vraagstelling	8
2.2.2. Randvoorwaarden	9
2.2.3. Geplande werken	9
2.3. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	14
2.3.1 Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie	14
2.3.2 Organisatie van het onderzoek	14
2.3.3. Verwerking	14
2.3.4. Gebruikte materiaal	14
2.3.5. Inbreng specialisten	15
3. ASSESSMENTRAPPORT	16
3.1. BESCHRIJVING EN MOTIVERING	16
3.2. BESCHRIJVING EN REGISTRATIE	16
3.3. WETENSCHAPPELIJK POTENTIEEL	16
3.4. UIT TE VOEREN ONDERZOEK	16
4. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	17
4.1. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	17
4.2. BODEMKUNDIGE SITUERING	22
5. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	26
5.1 EEN GESCHIEDENIS VAN KORTRIJK	26
5.2. ARCHEOLOGISCHE INDICATOREN EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN	28
5.2.1. Het projectgebied op Overleie	29
5.2.2. Het projectgebied op Buda	29
5.2.3. Evolutie van het projectgebied van de 19de tot de 21ste eeuw	30
5.3. ARCHEOLOGISCH KADER	36
5.3.1. Indicatoren	37
5.3.1.1. Prehistorie tot en met de Romeinse periode	37
5.3.1.2. Middeleeuwen	37
5.3.2. Bekrachtigde nota's	37
5.3.2.1. 0-250m	37

5.3.2.2. 250-500m:	38
6. RESULTATEN	41
6.1. STRATIGRAFIE	41
6.2. BESCHRIJVING SPOREN	46
6.2.1. Algemeen.....	46
6.2.2. 20 ^{ste} eeuwse sporen/ Recente sporen	46
6.3. BESCHRIJVING VONDSTEN	50
6.3.1. 20 ^{ste} eeuwse sporen/ recente sporen	50
7. INTERPRETATIE EN DATERING	51
7.1. 20 ^{STE} EEUWSE SPOREN/ RECENTE SPOREN	51
7.2. BELANG EN WAARDERING.....	54
7.3. ONDERZOEKSVRAGEN.....	54
8. SAMENVATTING	57
9. BIBLIOGRAFIE.....	58
9.1. LITERATUUR	58
9.2. INTERNETBRONNEN	59
10. BIJLAGEN.....	61
10.1. PLANNENLIJST	61

1. INLEIDING

In het kader van de aanleg van een voetgangersbrug over de Leie, de bijbehorende omgevingsaanleg en aanleg van verharding en nutsleidingen op beide oevers (Overleie op de linkeroever en Buda op de rechteroever) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv op 3 en 4 maart 2020 een archeologische opgraving uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was De Vlaamse Waterweg NV. Het voorafgaande bureauonderzoek kwam tot het besluit dat er mogelijk een archeologische site aanwezig was binnen het projectgebied en dat deze door de geplande werken werd bedreigd. Bijgevolg werd in het verslag van resultaten van het bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug (prov. West-Vlaanderen) (ID 12628)¹ een vlakdekkende opgraving op twee locaties geadviseerd teneinde te vermijden dat waardevolle archeologische sporen en structuren ongedocumenteerd verloren zouden gaan. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens het programma van maatregelen opgesteld door Monument Vandekerckhove NV.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verder onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. Bij het rapport hoort een DVD met plannen, fotolijst en de digitale versie van de bijlagen en deze tekst. De verschillende inventarislijsten en foto's kunnen geraadpleegd worden via <http://www.monarcheo.be/databank>. Bij vragen hieromtrent: neem contact via info@monument.be.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan alle personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek.

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/12628>

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Archeologische voorkennis²

Uit de bureaustudie kwam naar voren dat er in de directe omgeving van het projectgebied een zevental locaties opgenomen zijn in de centrale archeologische inventaris. Dit zijn onder meer de Dam en het O.-L.-Vrouwhospitaal (respectievelijk CAI ID 151726 en 76749).

Ter hoogte van de dam bevond zich de middeleeuwse stadspoort 'Leiepoort' die werd gebouwd tussen 1400-1402. Aan het hospitaal vond een opgraving plaats in 2003 binnen het kader van de Leiewerken. Zo werd er een aangrenzende bakstenen muur teruggevonden die vermoedelijk deel uitmaakte van de 15de-eeuwse stadsmuur. Ook de fundering van een verdwenen 16de-eeuws hospitaalgebouw werd aangetroffen. Historische kaarten uit de 16de en 17de eeuw toonden aan dat er inderdaad bepaalde gebouwen verdwenen zijn die er in de 16de eeuw wel stonden. Er werden ook oudere 13de-eeuwse resten aangesneden die wijzen op ambachtelijke activiteiten met gebruik van vuur³.

Aan het kruispunt van de Budastraat en de Dam bij werken aan de Leieboorden in 2011 werden muurmassieven gevonden, en na de vondstmelding kwam ook de latere opgraving van de 'Nieuwe Leiepoort'. Deze werd gebouwd in 1400-1402 en maakte deel uit van de Bourgondische stadsversterkingen. De aansluitende brug kwam tot stand in 1412. De poort werd volledig herbouwd in 1545. Het complex raakte geleidelijk in verval en werd uiteindelijk afgebroken in 1782.

Er werden waarnemingen gedaan over een lengte van 40m. De noordzijde van de poort werd over een lengte van 15,45m vrijgelegd. De poort bestond uit een rechthoekig bouwblok met op de hoeken aan veldzijde vooruitspringende, halfronde flankeertorens. Beide torens waren bij de werken evenwel al weggebroken. Een iconografische studie wees uit dat er ook een rechthoekig volume voor het functioneren van de ophaalbrug geweest moest zijn tussen de torens. De vondstmelding maakt geen melding van dieptes en de precieze locatie van de opgraving wordt niet weergegeven. Afgaande op fotomateriaal werden ook één of meerdere beerputten en een muur, die niet bij de stadsomwalling behoren, aangetroffen op het projectgebied waarop dit onderzoek betrekking heeft. Aangezien de westelijke loop van de stadsomwalling niet werd aangetroffen bij deze eerdere opgraving, wordt ze met een meer

² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/12628>, zie hoofdstuk 2.3 in de archeologienota verslag van resultaten van het bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug (prov. West-Vlaanderen)

³ DESPRIET, P. 2012.
DESPRIET, P. 2004.
DESPRIET, P. 2008.

zuidelijk verloop gereconstrueerd. Om deze reden zal de stadsmuur waarschijnlijk niet meer worden aangesneden binnen het projectgebied.

Figuur 1: Foto van de uitgevoerde noodopgraving uit 2003 met daarop duidelijk zichtbaar de beerputten en muur ten zuidwesten van de stadspoort. De muren aan het O.-L.-Vrouwe hospitaal zijn zichtbaar in de achtergrond. (bron: Dewilde 2011)

Er werden geen duidelijke dieptes meegegeven in de melding. Uit het beschikbare fotomateriaal valt af te leiden dat de muurmassieven ter hoogte van de Budabrug heel ondiep werden aangetroffen. De muursporen die werden aangetroffen ten westen van het O.-L.-Vrouwehospitaal werden aangesneden op een diepte van 1 tot 2m onder het maaiveld.⁴

Gezien het gebrek aan informatie wat betreft de diepte van de aanwezige archeologische resten concludeerde het bureauonderzoek dat het archeologisch potentieel van het projectgebied betrekkelijk groot was. Vanwege de kleine oppervlakken die in de toekomst effectief een verstoring zullen ondergaan, werd er meteen een vlakdekkende opgraving geadviseerd. Hierbij werd dus geen voorafgaand vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd.

⁴ DEWILDE 2014: 6-14 ; DESPRIET P. 2012: 133

2.2. Beschrijving van de onderzoeksopdracht

2.2.1. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om verdere informatie te krijgen over de bewoningsgeschiedenis en de evoluties van het vlakdekkend op te graven terrein. Hierbij dient minimaal een antwoord geformuleerd te worden op volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen⁵:

- Bodemopbouw
 - Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?
 - Zijn er landschappelijke elementen te onderscheiden die informatie bieden over de ontwikkeling van deze plaats in het stroomgebied van de Leie?
 - Welke horizonten kunnen worden onderscheiden?
 - In welke mate is de originele bodemopbouw nog intact?
- Archeologische sporen en structuren algemeen
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig?
 - Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - Behoren de sporen tot één of meerdere periode?
 - Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (bewoning, defensief, religieus, ambachten, ...)
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
 - Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
 - Zijn er verdere gegevens te verzamelen met betrekking tot de aanwezige archeologische site binnen het projectgebied?
 - Welke zijn de verder te nemen maatregelen in functie van de geplande werken?
- Bijkomend werden er voor het projectgebied ook volgende specifieke vragen gesteld:
 - Zijn er resten aanwezig die verband houden met de stadsversterkingen zoals weergegeven op de historische kaarten. Kunnen de resten meer inzicht geven in de ontwikkeling van de versterkingen, hun bouwgeschiedenis, materiaalgebruik- en herkomst?
 - Zijn er resten aanwezig die verband houden met het hospitaal? Leveren deze resten meer inzicht in haar bouwgeschiedenis, materiaalgebruik- en herkomst? Leveren de resten ook meer inzicht in leven van haar bewoners?
 - Zijn resten aanwezig die wijzen op bewoning? Leveren zijn informatie over de bouwgeschiedenis van de zones vlak aan de stadsmuren? Bieden de resten inzicht in hun dagelijks leven?

⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/12628>

- Zijn resten aanwezig die wijzen op de aanwezigheid van artisanale activiteiten nabij de stadsmuren? Zo ja, over welke activiteiten gaat het? Welke waren de voorzieningen voor het uitoefenen van deze activiteiten?
- Kan er via bepaalde contexten (kuilen, waterputten, beerputten, vullingen) reeds een beeld verkregen worden van het landschap en de leefomstandigheden doorheen de geschiedenis van historische stadskern van Kortrijk? Kan men afleiden welke rol de Leie speelde binnen deze vraagstelling en hoe de inwoners van de stad met haar aanwezigheid omsprongen?

2.2.2. Randvoorwaarden

Nvt.

2.2.3. Geplande werken

Het projectgebied is ca. 6600m² groot. De geplande werken omvatten de aanleg van een nieuwe voetgangersbrug 'Reepbrug' over de Leie, de bijbehorende landschapsaanleg en aanleg van verharding en nutsleidingen op beide oevers (Overleie op de linkeroever en Buda op de rechteroever). Er komt op elke oever een liftkoker i.f.v. de brug. Ter hoogte van de liftkoker op het Buda-eiland zal een damwandscherm aangepast worden (zie Figuur 2 tot Figuur 6). Deze verbeteringswerken kaderen binnen het infrastructuurproject dat de verbreding en de uitdieping van de Leie alsook de (her)aanleg van de kaaïen, de afbraak van oude bruggen en de bouw van zeven nieuwe bruggen omvat.⁶

Voor de voetgangersbrug zelf beperken de bodemingrepen zich tot het maken van een liftkelder op beide oevers met een oppervlakte van 5,5 x 5,5m en een diepte van 2,5m onder het huidige stoepniveau. Deze worden gefundeerd op een paalfundering van 20m onder de kelder. De brug zal zich op ca. 4,4m boven het maaiveld bevinden (zie Figuur 3).

Het bestaande damwandscherm op rechteroever wordt lokaal verstevigd en er dienen nieuwe trekkers geplaatst. Het bestaande damwandscherm op het Buda-eiland gaat tot 11m onder het maaiveld. Zeer plaatselijk (ca. 40m²) impliceert dit dus een diepe bodemverstoring in een reeds verstoorde zone (blauw aangeduid op Figuur 5).

De rest van het projectgebied wordt opnieuw aangelegd met verharding of groen en zeer plaatselijk een diepere bodemverstoring door nutsleidingen. In totaal zal ca. 2300m² van het projectgebied worden aangelegd met verharding. Bij de aanleg van de verharding zal de bodem tot 50cm onder het maaiveld verstoord worden. Ca. 3500m² van het projectgebied

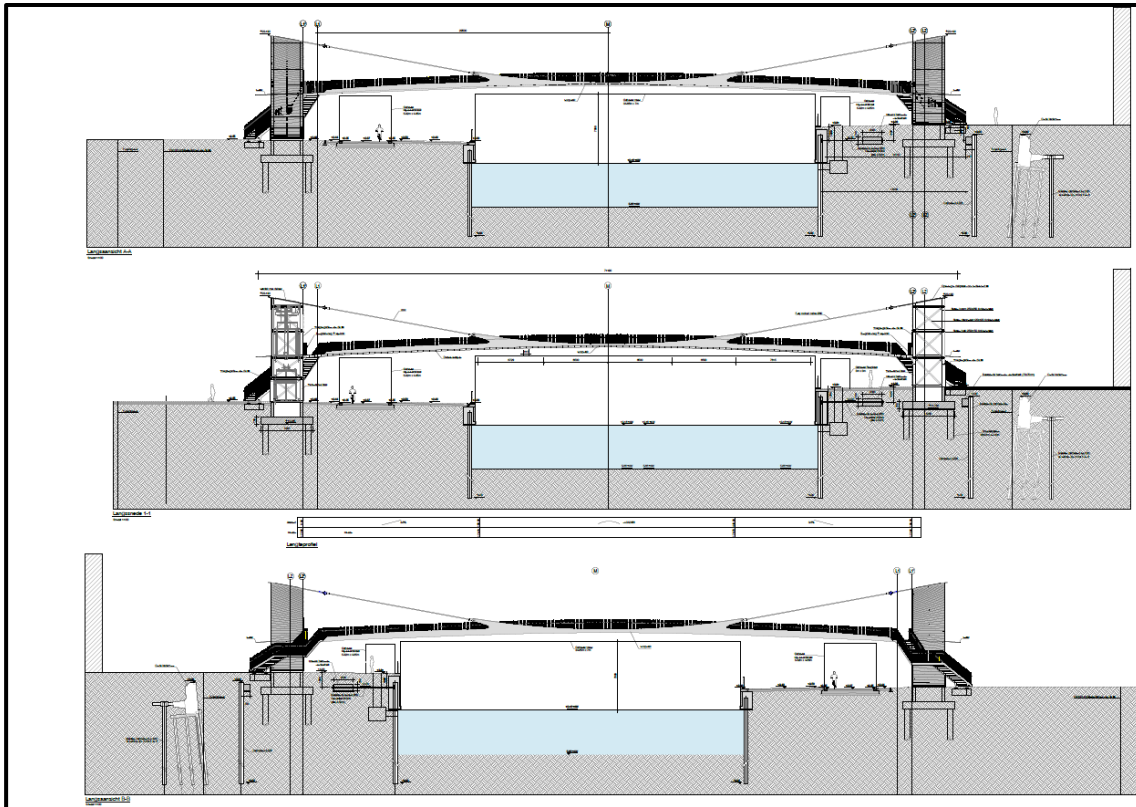
⁶ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Leiewerken> (geconsulteerd op 02/04/2020).

wordt aangelegd als groenruimte, waarbij een bodemverstoring van ca. 30cm t.o.v. het maaiveld wordt uitgevoerd. Op het Buda-eiland worden daarnaast ook nutsleidingen in een smal lijntracé (ca. 1m breed) aangelegd. Hierbij zal zeer plaatselijk een uitgraving van ca. 110cm onder het maaiveld nodig zijn. Figuur 6 geeft de locaties en dieptes van deze verschillende bodemingrepen weer: 30cm voor de groenzones, 50cm voor de verhardingen en 110cm voor de nutsleidingen.

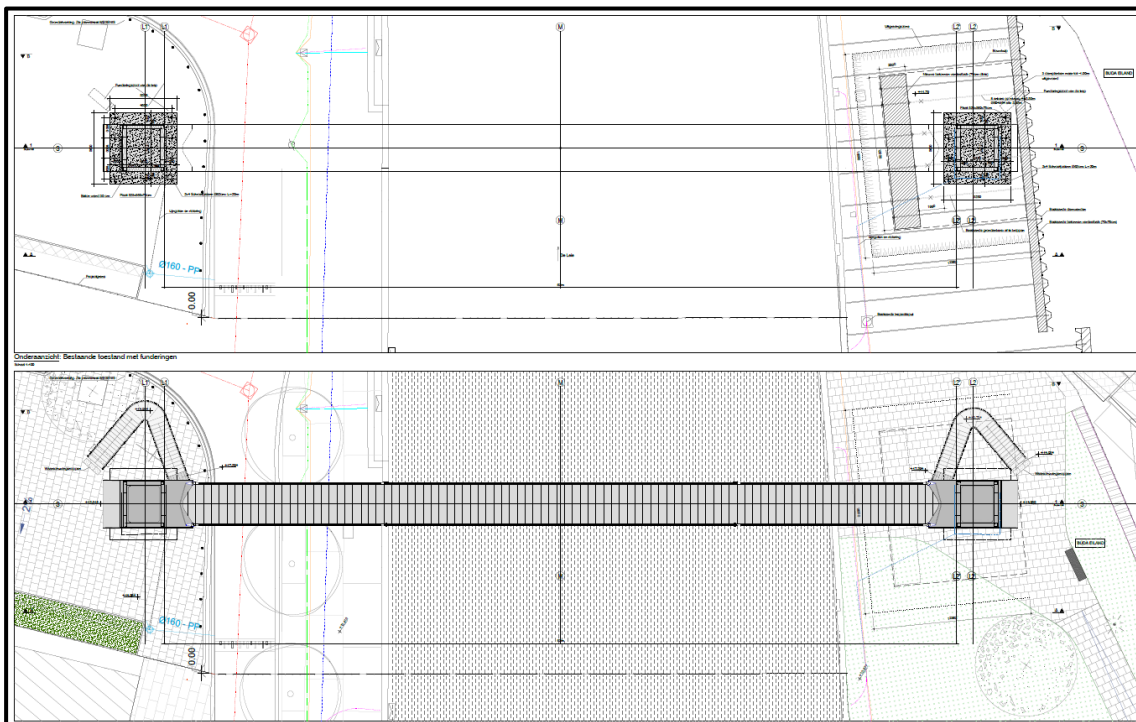
Hierbij dient men ook rekening te houden met de afgravings- en ophogingswerken die zullen plaatsvinden op verschillende zones binnen het projectgebied (zie Figuur 6). Het terrein zal namelijk voor de uitvoering van bovenstaande ingrepen worden geherprofileerd. Ten opzichte van het nieuwe maaiveld zullen de eerder besproken ingrepen plaatsvinden. Figuur 6 geeft duidelijk weer dat de voor het grootste deel van het onderzoeksgebied het bestaande maaiveld nagenoeg behouden blijft of licht wordt opgehoogd (tussen +0 en +0,5m). Aanzienlijke ophogingen zullen gebeuren in het zuidwestelijke deel van het projectgebied en dit op twee elkaar spiegelende locaties (tussen +0,5 en +3 m). Grote afgravingen beperken zich tot enkele locaties in het zuidoosten, het noordoosten, aan de Nijverheidskaai en langsheen de grenzen van het projectgebied (tussen -0,5 en -2m).

Figuur 2: Projectgebied met aanduiding van de geplande werken met onder meer groenzones (groen patroon) en verharde zones (grijs) (bron: initiatiefnemer en Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug).

Figuur 3: Doorsnedes van de toekomstige Reepbrug (bron: initiatiefnemer en Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug).

Figuur 4: Grondplannen van de nieuwe reepbrug (bron: initiatiefnemer en Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug).

Figuur 5: Aanduiding van de verwachte bodemverstoringen in het projectgebied bij de uitvoering van de geplande werken, met aanduiding van hoogtelijnen en meetpunten in de zuidwestelijke hoek; (bron: initiatiefnemer en Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug).

Figuur 6: Aanduiding zones van grondverzet binnen het projectgebied met aanduiding van hoogtelijnen en meetpunten in de zuidwestelijke hoek. De roze, rode, oranje en gele zones betreffen afgravingen variërend tussen -2 en -0 m; de groene, blauwgroene, blauwe en paarse zones betreffen ophogingen variërend tussen +0 en +3m. (bron: initiatiefnemer en Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug).

2.3. Werkwijze en opgravingsstrategie

2.3.1 Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site vermoedde, werd overgegaan tot een vervolgonderzoek onder de vorm van een vlakdekkende opgraving. De opgraving gebeurde binnen twee opgravingszones. Deze hadden een oppervlak van 650m² (zone 1) en 174 m² (zone 2). Het doel van deze opgraving was alle aanwezige archeologische sporen binnen deze begrenzingen van deze zones in kaart te brengen en te onderzoeken. De opgravingszones werden door middel van GPS uitgezet.

2.3.2 Organisatie van het onderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door een archeologisch team van Monument Vandekerckhove NV en bestond uit veldwerkleider Matthias Galloo (erkend archeoloog), bijgestaan door Christof Vanhoutte (erkend archeoloog), Lisa Weyts en Jana Bas (assistent-archeologen). Het veldwerk vond plaats op 3 en 4 februari 2020.

Een eerste zone werd aangelegd ter hoogte van de Overleiestraat. Deze opgravingsput (ca. 650 m²) diende in het zuiden tot 30 cm te worden uitgegraven en in het noorden tot 50 cm. Centraal kwam een diepere sleuf die tot 1,10m onder het maaiveld werd aangelegd (+13.20m TAW). Een tweede opgravingsput werd aangelegd in de zuidoostelijke hoek van het plangebied (zone 2). Deze moest op verschillende punten tot 30 en 50 cm of tot 1,10m verdiept worden onder het maaiveld.

2.3.3. Verwerking

Na het afronden van het veldwerk is de verwerking opgestart. Daarbij werd in eerste instantie het archeologierapport opgesteld. Hierin is een eerste bundeling van de gegevens aanwezig met een voorlopige interpretatie.

Na het afronden van het archeologierapport werd het eindverslag opgesteld. Hierin werden de gegevens verder uitgewerkt. Het aangetroffen spoor en de geplaatste profielen werd nogmaals in detail geanalyseerd, en er werd interpretaties opgebouwd. Ook werden relevante referenties gezocht.

2.3.4. Gebruikte materiaal

Gedurende het onderzoek werd de code **KORE20** (Kortrijk Reepbrug 20) en vergunningsnummer **2020A116** gebruikt voor de registratie van de aangetroffen archeologische niveaus/sporen. Alle niveaus/sporen werden schoongemaakt en gefotografeerd, beschreven en ingetekend. De foto's werden genomen met een Nikon van het

type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS- of een RTS-toestel.

2.3.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

3. ASSESSMENTRAPPORT

3.1. Beschrijving en motivering

Bij de assessment van de site van Kortrijk Reepbrug zou het onderzoekspotentieel van de aangetroffen vondsten, de genomen stalen, de sporen, de spoorcombinaties, de structuren en de site op zich onderzocht worden. De bedoeling van deze assessment was verder dat, aan de hand van een waardering, de relevante archeologische resten geselecteerd werden. Deze waardering bepaalt of de potentiële kennis door de onderzoeken kan omgezet worden naar effectieve kennis. Op basis van deze selectie zou worden bepaald welke vondsten, stalen, sporen, spoorcombinaties en structuren zich lenen voor verder onderzoek. Gezien het gebrek aan archeologisch relevante sporen en structuren is het opstellen van een assessment irrelevant. Er zal enkel een bespreking volgen van de aangetroffen muur, het baksteenformaat van deze muur en de mortelsoort.

3.2. Beschrijving en registratie

Zoals hierboven vermeld werden er geen vondsten verzameld en slechts twee stalen genomen van 1 muur. Deze zullen beschreven en besproken worden onder hoofdstuk 6.3. Beschrijving.

3.3. Wetenschappelijk potentieel

Het wetenschappelijk potentieel van de genomen stalen is vrij beperkt. Gezien de recente datering van de muur (20ste eeuw) zou verdere analyse op deze stalen geen meerwaarde leveren aan het bredere onderzoek van dit eindverslag.

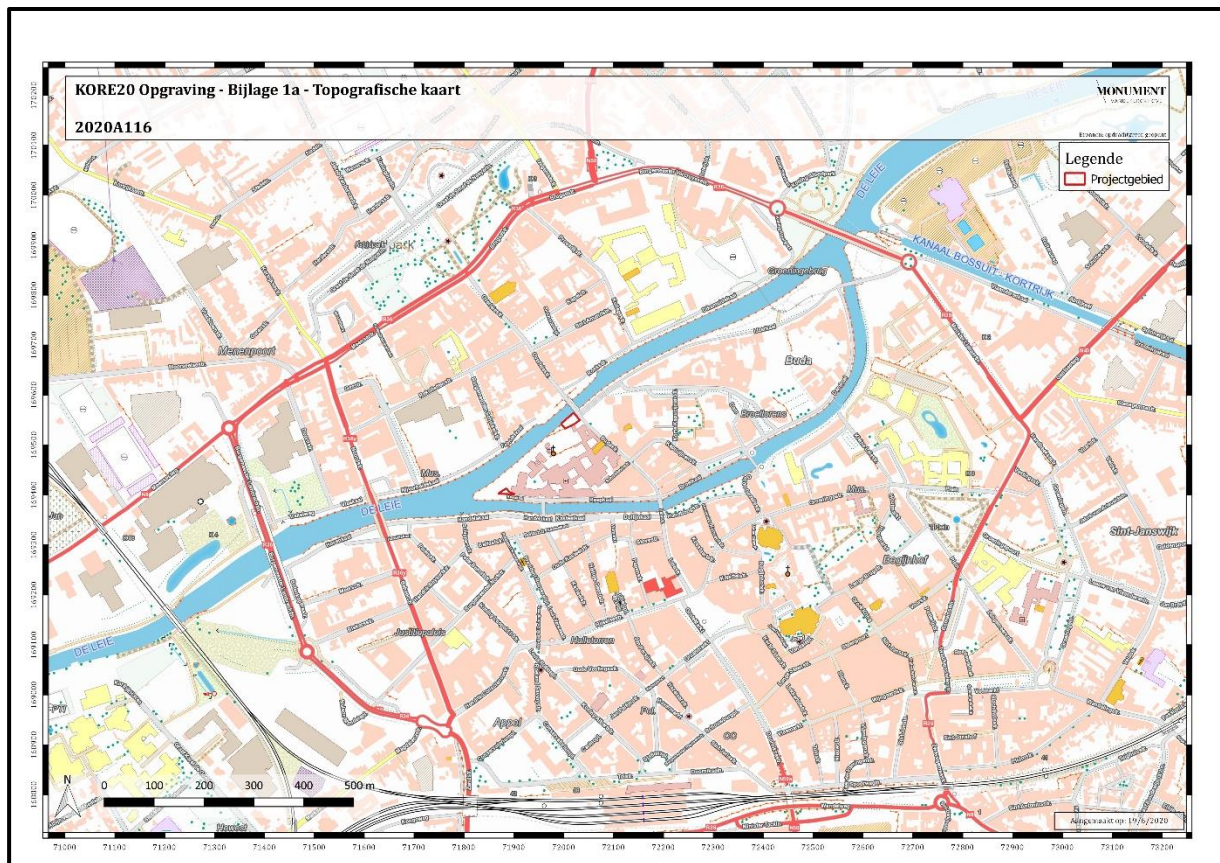
3.4. Uit te voeren onderzoek

Niet van toepassing.

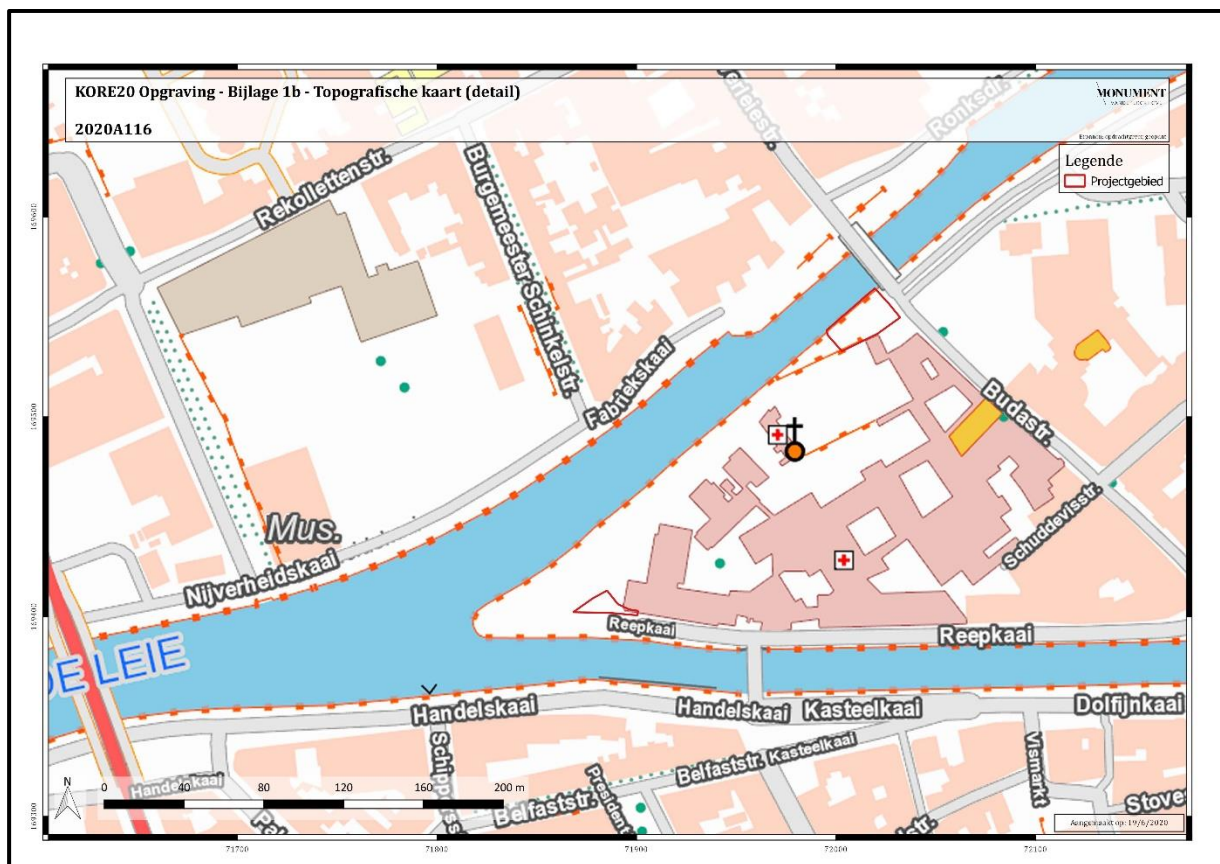
4. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

4.1. Landschappelijke situering

Kortrijk is gelegen in het zuiden van de provincie West-Vlaanderen, nabij de Franse grens. Het is een fusiegemeente van de stad Kortrijk en de gemeentes Aalbeke, Bellegem, Bissegem, Heule, Kooigem, Marke en Rollegem. Ten noorden van de stad Kortrijk bevinden zich de gemeentes Lendelede, Ledegem en Kuurne. In het oosten grenst de stad aan Harelbeke en Zwevegem, in het zuiden aan Spiere-Helkijn. Ten zuidwesten bevinden zich Moeskroen en Luigne die beiden gelegen zijn in de provincie Henegouwen. Ten westen van de stad bevinden zich de gemeentes Wevelgem en Menen (zie Figuur 7 en Figuur 8 en bijlage 1a en 1b).

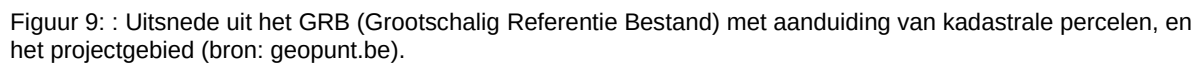

Figuur 7: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bij benadering) waarop de geplande werken betrekking hebben (bron: www.geopunt.be).

Figuur 8: Topografische kaart met aanduiding van het gebied (bij benadering) waarop de geplande werken betrekking hebben, (bron: www.geopunt.be).

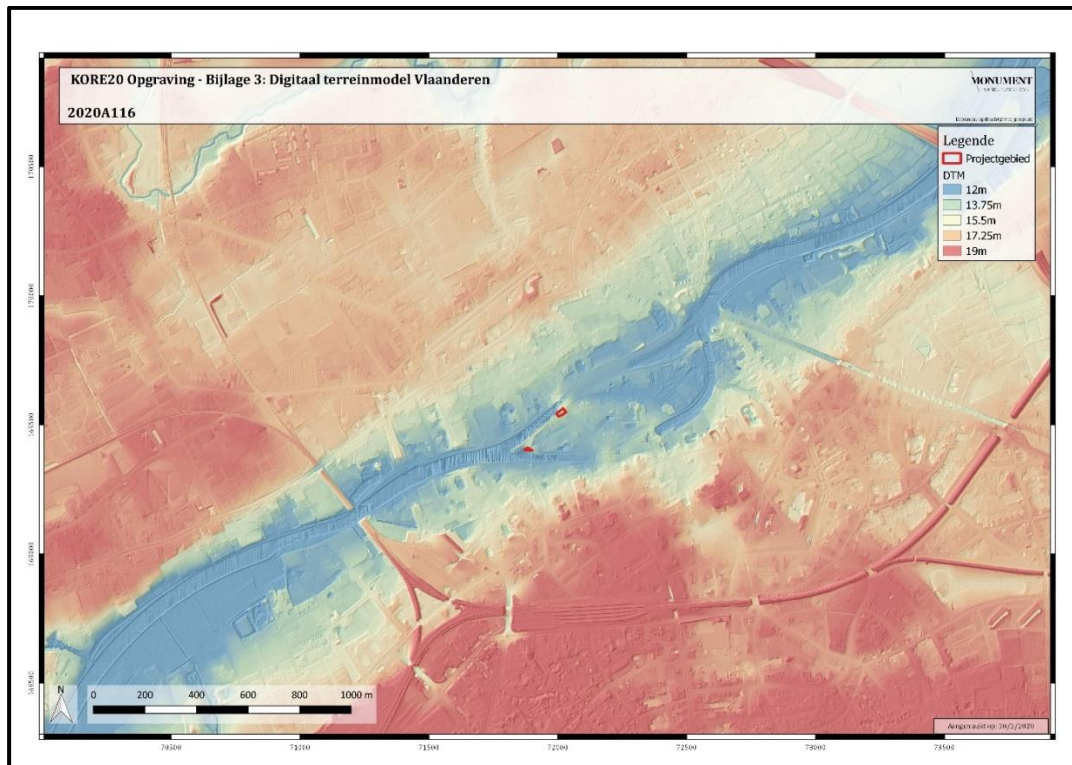
Het projectgebied situeert zich in de stadskern van Kortrijk (zie figuur 9 en bijlage 2). In het noordwesten wordt het begrensd door de Nijverheidskaai en de Burgemeester Schinkelstraat en Fabriekstraat in het oosten. Het overbrugt de Nieuwe Leiearm naar het zuidoosten toe en wordt daar verder begrensd door de oever van het Buda-eiland. Tevens wordt het projectgebied in het zuidoosten begrensd door de Reepkaai en in het uiterste oosten door de Budastraat. Het onderzoeksgebied omvat delen van percelen 352V, 865L, 866 en 866G. Kadastraal zijn deze percelen terug te vinden onder afdeling 2, sectie F (zie Figuur 9 en bijlage 2). Op de bodemgebruikskaart uit 2001 staat het grootste deel van het projectgebied gekarteerd als stadskernbebouwing (zie figuur 15 Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug en bijlage 5 Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug). Het noordwestelijke deel staat gekarteerd als akkerbouw. Ten zuiden van het projectgebied bevindt zich een zone die gekarteerd staat als water (Leie-arm). Momenteel is de linkeroever (Nijverheidskaai) een braakliggend terrein. De rechteroever doet dienst als volkstuin.

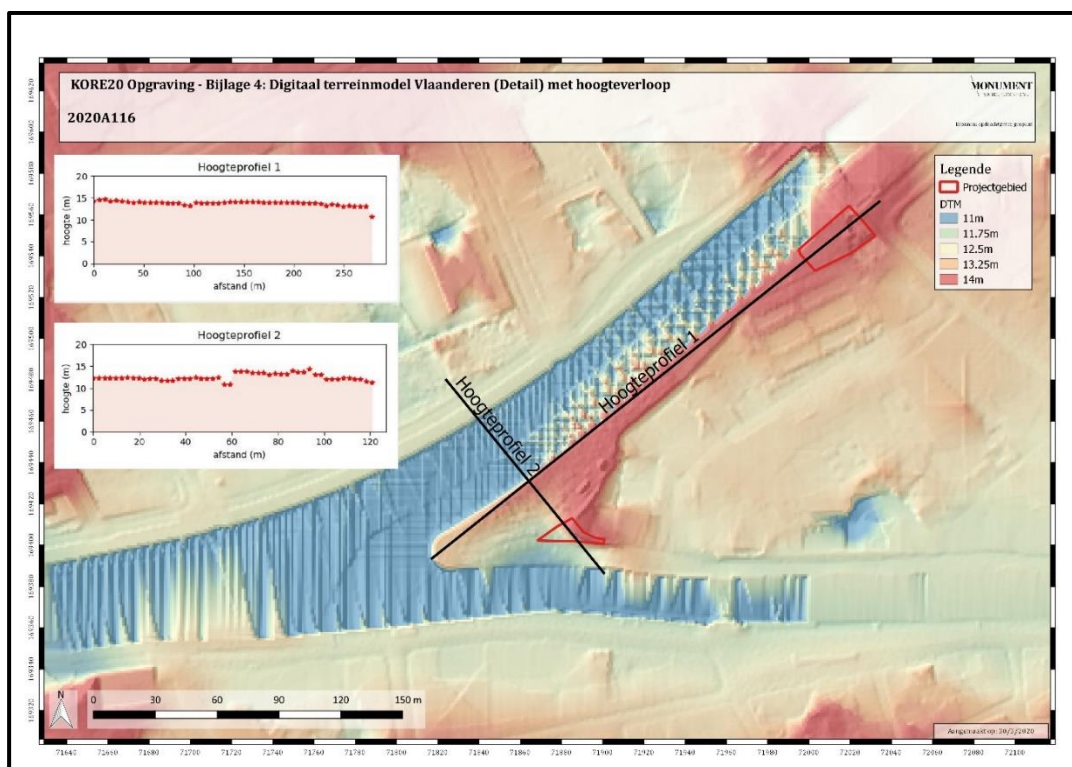
Het projectgebied ligt ter hoogte van een splitsing van de Leie in twee Leiearmen, met in het noorden Overleie en in het zuiden Buda-eiland. Van zuidwest naar noordoost verloopt het reliëf van het projectgebied relatief vlak, met een lichte helling waarbij de hoogtes zich bevinden tussen +13,07 en +14,72m TAW. In het zuidwesten van het projectgebied helt het terrein af van zuidoost (+11,35m TAW) naar noordwest (+13,76m TAW). Het noordwestelijke deel van het projectgebied aan de linkeroever is vlak met een gemiddelde hoogte van ca. +12,5m TAW. Over het algemeen ligt het projectgebied op een verheven eiland ten opzichte van de lager gelegen Leiearmen (zie Figuur 10 en Figuur 11 en bijlage 3 en 4).

De bodemerosiekaart uit 2017 geeft geen informatie voor de percelen waarop het projectgebied zich bevindt (zie Figuur 12 en bijlage 5). Het projectgebied op Buda komt voor het grootste deel overeen met de vroegere Nieuwe Leiearm en zal dus onderhevig geweest zijn aan erosie. Het is dus mogelijk dat een deel van het archeologisch erfgoed is weggerodeerd doorheen de tijd. De rivierafzettingen kunnen echter ook een positieve invloed

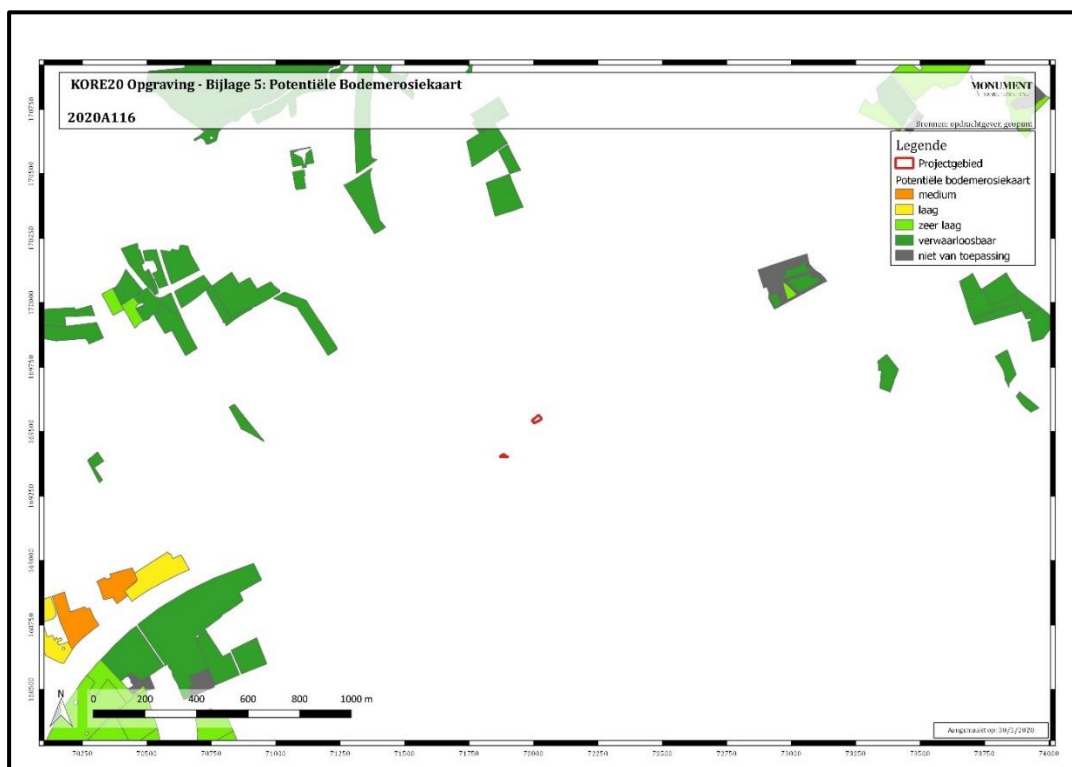
op het bodemarchief hebben gehad waarbij archeologische sporen/sites werden afgedekt door sediment en zo voor een goede bewaring hebben gezorgd. Vaak heeft de mens in dit soort situaties (in de stad aan een rivier) de gronden opgehoogd om ze droog te houden, wat een goede bewaring van de archeologische sporen tot gevolg heeft.

Figuur 10: Uitsnede uit het digitaal terreinmodel met aanduiding van het projectgebied (bijlage 3) (bron: geopunt.be).

Figuur 11: Uitsnede uit het digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied (bijlage 4) (bron: geopunt.be).

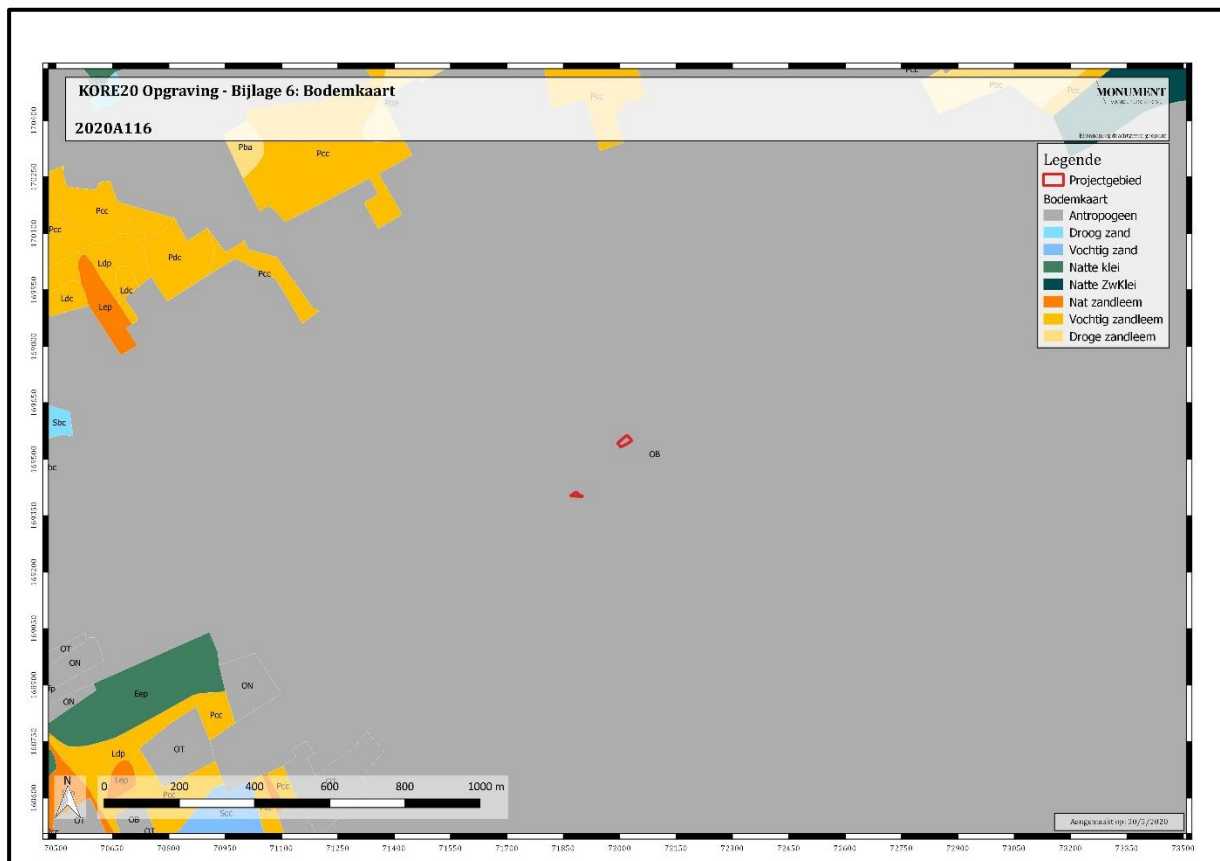

Figuur 12: De potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied, bijlage 5 (bron: geopunt.be).

4.2. Bodemkundige situering

Het projectgebied staat op de bodemkaart gekarteerd als bebouwde zone (OB), net als nagenoeg de hele binnenstad van Kortrijk. De nabijgelegen gronden die wel gekarteerd zijn, zijn voornamelijk matig droge tot matig natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pcc en Pdc) ten noordwesten van het terrein of droge tot matig droge (lemige) zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Sbc, Scc en Zcc) ten westen en oosten van het projectgebied (zie figuur 13 en bijlage 6).

Voor een deel van het projectgebied kan inderdaad vastgesteld worden dat deze ingrijpend is veranderd door de mens. Op basis van luchtfoto's wordt duidelijk dat een deel van het projectgebied op het Buda-eiland tot het begin van de 21ste eeuw een deel van de kleine Leie-arm betrof. Aan de tip van Buda kwam er door het rechtekken van de Leie heel wat grond bij, aan de overkant van de Nijverheidskaai ging dan weer grond verloren. Concreet betekent dit dat ca. 3000m² van het projectgebied in het begin van de 21ste eeuw door de mens van Leiearm naar grond werd omgezet.

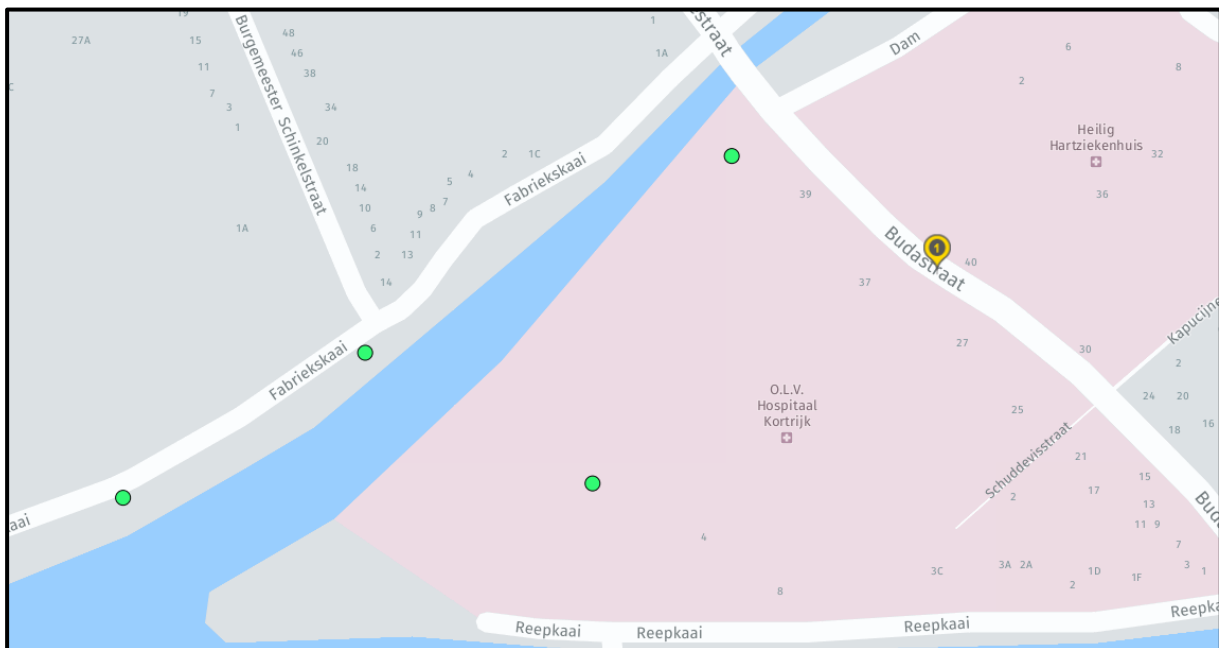

Figuur 13: De bodemkaart met aanduiding van het projectgebied, bijlage 6 (bron: geopunt.be).

Op het oostelijke deel van het projectgebied dat deel uitmaakt van het Buda-eiland, werd in 1986 een boring uitgevoerd tot 22m onder het maaiveld (zie figuur 14). Van 0 tot 1,5m onder

het maaiveld werd roodbruine zandige grond met baksteenfragmenten (kleiner dan 50mm) aangetroffen, daaronder (van 1,5 tot 2m) een bruine zandige grond met allerlei steenfragmenten (kleiner dan 50mm). Van 2 tot 2,5m werd een roodbruine zandige grond met baksteenfragmenten aangetroffen (kleiner dan 50mm). Van 2,5 tot 3m een roodbruine plastische klei met weinig fijn baksteengruis. De onderliggende lagen betreffen steeds klei, leem of zand maar zijn gezien de diepte van de bodemverstoring door de geplande werken hier niet relevant om te bespreken. De quartaire pakketten werden aangetroffen vanaf 6m onder het maaiveld, het tertiair niveau vanaf 20,5m onder het maaiveld.

In datzelfde jaar (1986) werd een boring uitgevoerd op het deel van het projectgebied op Overleie wat momenteel verharding ten noorden van de Leie is. De boring werd tot 6m onder het maaiveld uitgevoerd. Van 0 tot 0,5m onder het maaiveld werd bruin leemhoudend fijn zand aangetroffen met meer leemhoudende brokken en brokken verkit zand. Tussen 0,5 en 1m onder het maaiveld werd een bruine zandige grond met allerlei steenfragmenten (kleiner dan 40mm) aangeboord, daaronder tot 1,5m een bruine heterogene kleiige grond met allerlei steenfragmenten (kleiner dan 40mm). Van 2 tot 3m werd zwart slib met veel organisch materiaal aangetroffen. De onderliggende lagen worden niet besproken omdat ze, gezien de diepte van de geplande werken, hier niet relevant zijn. Op 3m onder het maaiveld werd de quartaire laag aangetroffen.

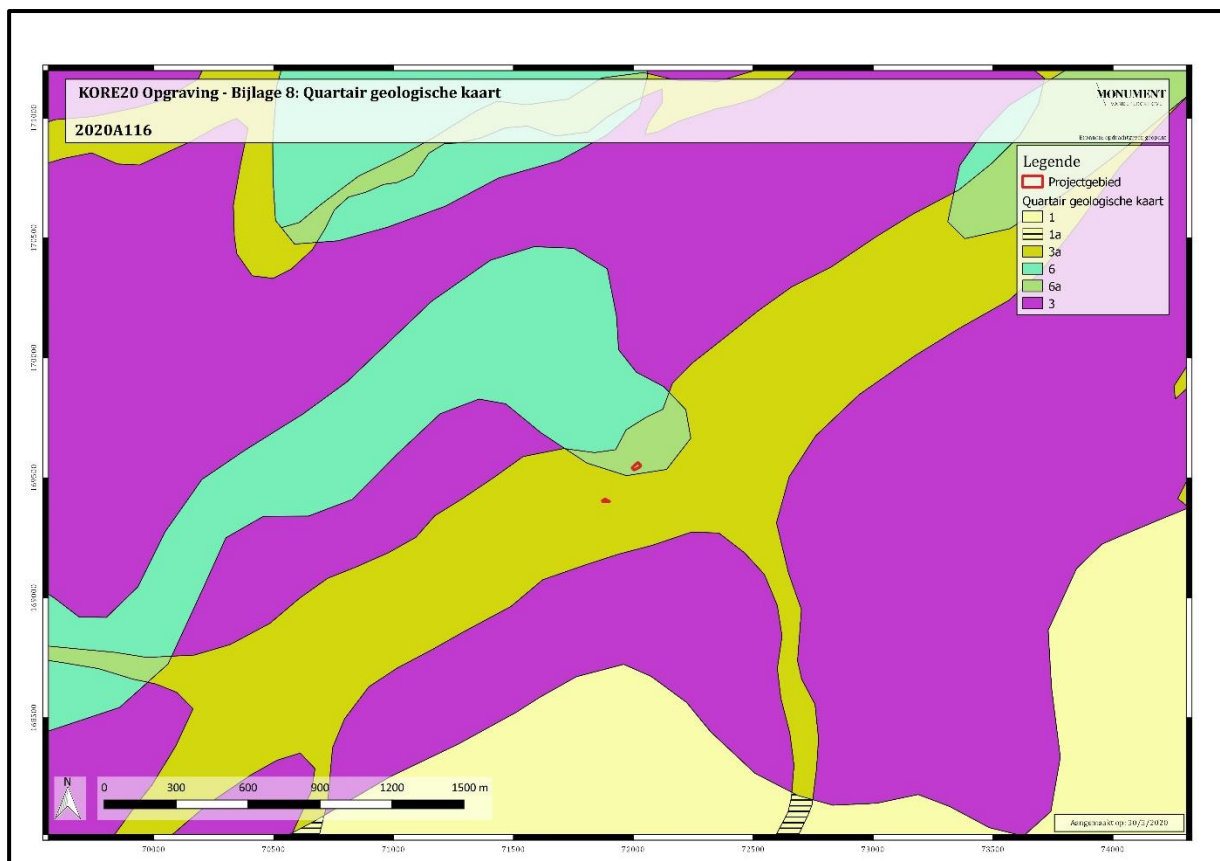
Figuur 14: Knipsel met aanduiding van gezette boringen op geopunt.be in en in de buurt van het projectgebied (bron: geopunt.be).

De tertiaire ondergrond ter hoogte van het projectgebied bestaat uit afzettingen van het Lid van Moen en is samen met het Lid van Aalbeke onderdeel van de Formatie van Kortrijk. Deze eenheid bestaat uit mariene grijze klei tot kleihoudende silt met kleilagen uit het Ieperiaan (Vroeg-Eoceen) (Figuur 16 en bijlage 7). Op basis van in het verleden uitgevoerde boringen in

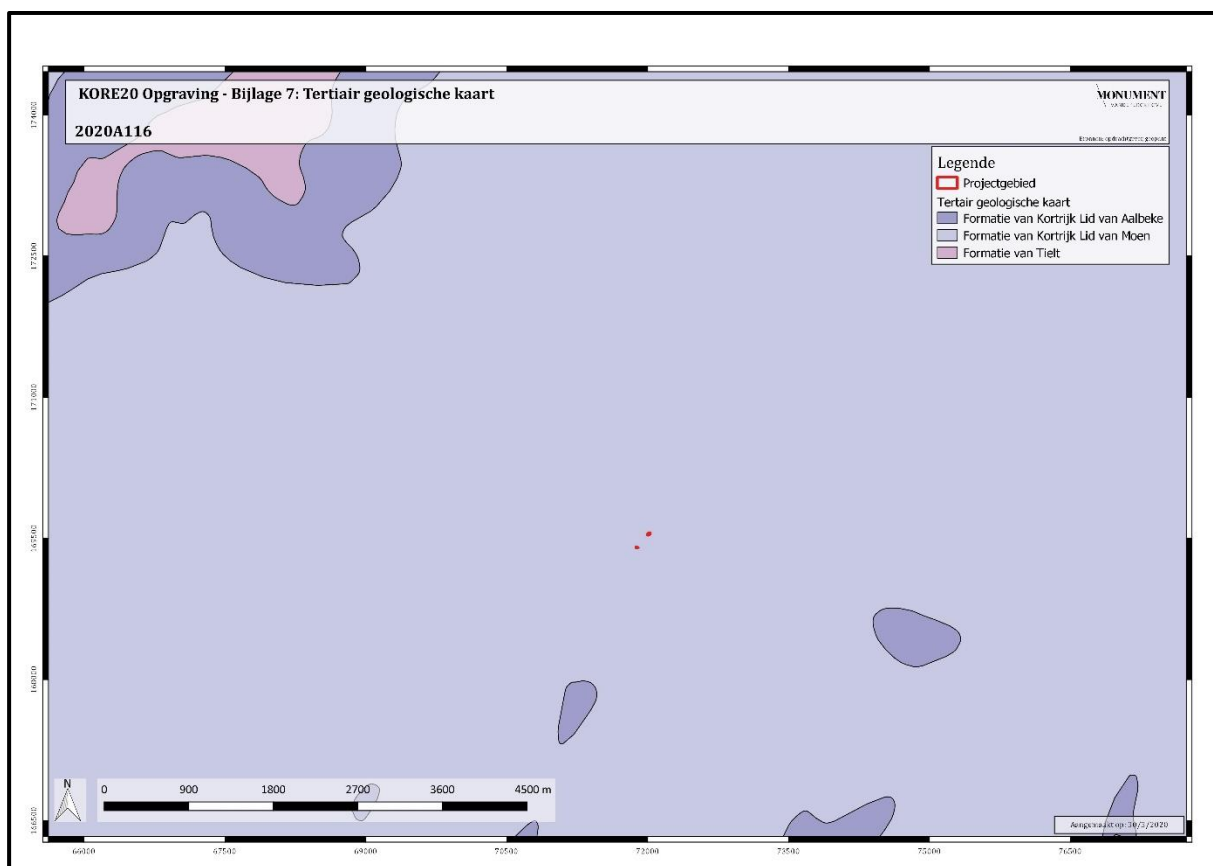
of in de dichte omgeving van het projectgebied blijkt dat de top van het tertiair in deze omgeving op een diepte van ca. 20,5m zit.

De dikte van het quartair pakket ter hoogte van het Leiebekken bij Kortrijk bedraagt ca. 20m. Dit pakket bestaat voornamelijk uit fluviatiele afzettingen. Het projectgebied is op de quartair geologische kaart voornamelijk gekarteerd als type 3a, met in het noordoostelijke uiteinde van type 6a. Type 3a bestaat uit Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (code FH) (Laat-Weichseliaan) bovenop de Pleistocene sequentie. Deze sequentie bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (code ELPw) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (code HQ) bovenop rivierafzettingen van het Weichseliaan (code FLPw). Het type 6a dat voorkomt in het noordoosten van het projectgebied is gelijkaardig aan type 3a, echter kunnen er zich onder de rivierafzettingen van het Weichseliaan ook nog fluviatiele afzettingen van het Eemiaan bevinden (Laat-Pleistoceen) (code FLPe) (zie Figuur 15 en bijlage 8).

De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 15: Uitsnede uit de Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied , bijlage 8 (bron: geopunt.be).

Figuur 16: Uitsnede uit de Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied, bijlage 7 (bron: geopunt.be)

5. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

5.1 Een geschiedenis van Kortrijk⁷

Kortrijk is een van de oudste steden van België. Reeds in de eerste eeuw na Christus ontstond Kortrijk als de Gallo-Romeinse vicus *Cortoriacum*. Deze nederzetting lag aan het kruispunt van de wegen Boulogne-Tongeren en Doornik-Oudenburg en langs de oevers van de Leie. In 1950 kwamen bij opgravingen Romeinse vondsten aan het licht.

De Kortrijkse *pagus* of gouw strekte zich in het begin van de 8ste eeuw uit tussen de Leie en de Schelde. Rond 880 zouden Noormannen in Kortrijk overwinterd hebben. Als gevolg hiervan versterkte Boudewijn II de Kale, graaf van Vlaanderen, deze plaats in de 9de eeuw tegen deze Vikingen. Omstreeks 1000 werd het graafschap Vlaanderen door Boudewijn IV verdeeld in kasselrijen: militaire, bestuurlijke, gerechtelijke en later ook fiscale districten met een burcht als centrum. Aanvankelijk was Kortrijk nog afhankelijk van Doornik, maar vanaf 1071 werd het een onafhankelijke kasselrij.

De stad krijgt in april 1190 privileges toegekend door Filips van den Elzas via een bewaarde keure: Kortrijk werd uit de kasselrij geheven, kreeg een eigen bestuur en lijfeigenen konden zich als vrije burgers (poorters) in de stad vestigen.

In de 13de eeuw kreeg Ferrand van Portugal tegenwind van de steden in Vlaanderen toen de Franse koning Filips August hem tot graaf van Vlaanderen wilde benoemen. Ferrand verschanste zich in Kortrijk waarop de stad werd geplunderd door troepen uit Gavere en Oudenaarde. Beide partijen verzoenden zich, maar Filips August was niet akkoord met de getroffen regeling. Zijn zoon Lodewijk (die later koning werd als Lodewijk VIII van Frankrijk) viel daarop vanuit Rijsel Kortrijk binnen en liet de stad verwoesten. De graven van Vlaanderen lieten ze later weer opbouwen vanwege haar opbrengsten voor de schatkist. Kortrijk won in de 13de eeuw aan belang door de lakenindustrie. De kwaliteit die hier werd gefabriceerd was wel lager (kleine draperie) dan die van de grotere Vlaamse steden. In de 15de eeuw kreeg het linnen, dat uit het ter plaatse verbouwde vlas werd gemaakt, meer belang dan het laken.

De conflicten tussen de Franse koning en Vlaanderen deden de economie in Kortrijk stagneren. Kortrijk werd door Franse troepen bezet in de aanloop naar de Guldensporenslag. Deze veldslag vond plaats op het Groeningeveld op 11 juli 1302. De Fransen bouwden een dwangburcht boven op de grafelijke burcht. In 1323 revolteerden de Kortrijkzanen tegen hun graaf, Lodewijk II van Nevers, die, als inner van Franse boetes die opgelegd waren via de Vrede van Athis, steeds meer van zijn volk vervreemd raakte. De graaf bezette de wijk

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Kortrijk* [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120142>;
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121715> ;
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140006> (geraadpleegd op 2 april 2020).

Overleie. De inwoners namen dit niet en zetten de graaf gevangen. Daarop volgde een nieuwe Franse bezetting. Uiteindelijk mondde die periode uit in de slag bij Kassel van 1328 waarbij de Vlamingen onder Nicolaas Zannekin werden verslagen. In 1331 vond in Kortrijk een grote stadsbrand plaats.

Lodewijk II van Male veroverde de stad in mei 1381. Kortrijk was dan weer een bondgenoot van Jacob van Artevelde toen hij het graafschap veroverde. Na de slag bij Westrozebeke op 27 november 1382 kregen de Bretoense huurlingen Kortrijk als premie waarbij de stad werd geplunderd en verwoest.

Filips de Stoute, hertog van Bourgondië, leidde een periode van vrede en heropbouw in die zeventig jaar duurde. Een nieuw kasteel werd opgetrokken, ter hoogte van de Kasteelkaai en Kasteelstraat. Nieuwe stadsmuren met een Broeltoren aan de noordkant integreerden de bestaande toren in de verdedigingswerken. Ook de wijk Overleie werd geïntegreerd binnen deze nieuwe stadsmuren: de 'uterste veste' en nieuwe poorten: de Brugsepoort en de Oude Bissegemsepoort. Sociale spanningen en de pest die een vlot handelsverkeer verhinderde, zorgden ervoor dat de lakennijverheid veel aan belang verloor. Na de dood van Maria van Bourgondië in 1482 raakte Kortrijk opnieuw in een oorlog tegen de Fransen betrokken.

De opkomende linnenindustrie bracht de welvaart van weleer niet terug. De volksopstand in de Nederlanden die in 1539 uitbrak, bracht ook de toorn van Karel V over Kortrijk. In de tweede helft van de 16de eeuw was er strijd tussen malcontenten en calvinisten, zoals in 1580 tijdens de Inname van Kortrijk. In 1577-1578 werd Overleie een gebastioneerde vesting: het areaal werd vergroot en er werd een bastion en een nieuwe poort opgetrokken: de Nieuwe Bissegemsepoort.

De aanspraken van Lodewijk XIV van Frankrijk op Vlaanderen resulteerden in vijf Franse bezettingen tussen 1646 en 1706 en de aanleg van versterkingen alsook de bouw van de citadel van Kortrijk. De Vrede van Utrecht wees de stad toe aan de Oostenrijkers.

Kortrijk was in de late 17de eeuw en eerste helft van de 18de eeuw één van de vestingsteden die deel uitmaakten van de Nederlandse vestingbarrière in de Zuidelijke Nederlanden.

Kortrijk speelde een rol bij de Brabantse omwenteling in 1789 maar de Oostenrijkers konden zich rehabiliteren. Het embargo dat Napoleon Bonaparte afkondigde was zoals elders funest voor de uitvoer. Het Nederlands bewind (1815-1830) en de handelspolitiek van het jonge België brachten daar weinig verandering in. Frankrijk en het Koninkrijk der Nederlanden (onder leiding van koning Willem I) ondertekenden op 28 maart 1820 het Verdrag van Kortrijk in het huidige Broelmuseum. Met dit verdrag werd de grens tussen het huidige België en Frankrijk vastgelegd.

De industrialisatie van de textielsector, in de tweede helft van de 19de eeuw, bracht één en ander op gang. Grote textielfabrieken werden op diverse locaties in en rond de stad gebouwd en het Kanaal Bossuit-Kortrijk verbond de stad rechtstreeks met de Schelde. Rond deze tijd

ontstonden ook vele arbeidersbuurten met de vele beluiken. De industrialisatie bracht tevens een sterke bevolkingsgroei tot stand door de trek van het platteland naar de stad. In de tweede helft van de 19de eeuw werd de stad onder impuls van burgemeester Auguste Reynaert grondig gesaneerd terwijl het historisch erfgoed gerestaureerd en verfraaid werd (o.a. het belfort, het centrale postkantoor, de lakenhallen).

Het Schouwburgplein ontstond pas in de 20ste eeuw nadat de Lakenhallen tijdens WOII verwoest werden. Op heden vinden hier vaak evenementen plaats. Tijdens de Eerste Wereldoorlog richtten bombardementen in de nazomer van 1917 veel schade aan. In de Tweede Wereldoorlog was er de slag aan de Leie tijdens de Achttiendaagse Veldtocht, maar het was vooral het geallieerd bombardement in 1944 dat verwoestend was. Daarbij werd het oorspronkelijke 19de-eeuwse spoorwegstation vernield. Na de oorlog werd de stad heropgebouwd.

In de tweede helft van de 20ste eeuw kende de stad een sterke uitbouw als centrumstad van Zuid-West-Vlaanderen, onder meer door de oprichting van de Kortrijkse universiteit KULAK, de bouw van diverse nieuwe ziekenhuizen, de aanleg van de eerste verkeersvrije winkelwandelstraat van België en de bouw van het beurzencomplex 'de hallen van Kortrijk' (later Kortrijk Xpo). Aan het eind van de 20ste eeuw en begin van de 21ste eeuw is er een sterke heropleving doordat talrijke ingrijpende stadsvernieuwingsprojecten het licht zagen zoals de Leiewerken (waarbij de rivier verbreed en uitgediept werd en er zeven nieuwe bruggen gebouwd werden), de bouw van het woon- en winkelcentrum K in Kortrijk en de heraanleg van de openbare ruimte, zowel in de binnenstad als in diverse stadswijken. Deze projecten, vaak opgezet door het stadsbestuur of het stadsontwikkelingsbedrijf Kortrijk, moeten Kortrijk als een moderne stad de 21ste eeuw inloodsen.

In 1340 werd gestart met het graven van de Nieuwe Leie. Door deze Leiearm ontstond het eiland tussen beide Leiearmen. In de oudste vermelding (1449) werd het dan ook vernoemd als “tusschen beeden den Leyen”. Het geheel was niet ommuurd, maar omgeven door aarden wallen, voorzien van pallissades en op geregelde afstanden versterkt met torens, veeleer houten schuttingen.^{8,9}

5.2. Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Ondanks het feit dat kritisch omgesprongen dient te worden met cartografische bronnen, kunnen deze toch waardevolle informatie opleveren over de stadsontwikkeling van Kortrijk in het algemeen en de evolutie van het stadsdeel waarbinnen het projectgebied te situeren is.

⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Budastraat* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/108579> (geraadpleegd op 2 april 2020).

⁹ MADDENS N. 2005. p. 32-34.

De historische kaarten van Deventer (1550-1565; zie Figuur 17), Sanderus (ca. 1640; zie Figuur 18) en Ferraris (1771-1778; zie figuur 19 en bijlage 9) doen vermoeden dat een deel van het projectgebied zich situeert in of aan de Nieuwe Leie, die ook wel vuil Leieken of kleine Leie genoemd werden. Een deel van het projectgebied lag ten noorden van de Nieuwe Leie, op Overleie, een deel in de Nieuwe Leie en een deel ten zuiden van de Nieuwe Leie, op het eiland Buda.

5.2.1. Het projectgebied op Overleie

Wellicht lag het noordwestelijk deel van het projectgebied op Overleie en dit op onbebouwde gronden op ca. 50m ten zuiden van het domein van het Rekolettenklooster (of ook het klooster van de Grauwe Broeders genoemd), die in de 15de eeuw werd opgericht.

Op de kaart van Ferraris (1771-1778, zie Figuur 19 en bijlage 9) zijn drainagegrachten te zien, net als op het primitief kadasterplan uit 1830-1834. Op de kaart is ter hoogte van het noordwestelijke deel van het projectgebied aanduiding gemaakt van het gebruik van de grond als blekerij. Het is mogelijk dat deze nijverheid door het Rekolettenklooster gebeurde en dat deze grond op Overleie dus in bezit was van het klooster.

Volgens Ph. Despriet zou het deel van het projectgebied op Overleie (ca. 780m²) seeds moerassige grond zijn geweest. Tevens bevestigt hij dat het terrein tijdens de periode van het klooster in gebruik was als bleekweide.¹⁰

5.2.2. Het projectgebied op Buda

Een ander deel van het projectgebied behoorde tot de in de 14de eeuw uitgegraven Nieuwe Leie. Tenslotte lag het meest zuidoostelijk deel van het projectgebied op Buda. Voorafgaand aan de 17de eeuw was de benaming voor het eiland tussen de twee Leie-armen niet Buda, maar Pamele. De naam Buda ontstond pas op het eind van de 17de eeuw toen het eiland versterkt werd door Vauban en verwijst naar de versterkte Hongaarse stad Buda die in 1686 op de Turken veroverd werd (thans stadsdeel van Budapest).

Ten oosten van dit zuidoostelijk deel van het projectgebied, ook op Buda, ontstond omstreeks 1211 het Onze-Lieve-Vrouwehospitaal. Het was oorspronkelijk een passantenhuis¹¹. De kleine Leie werd in een bocht om het hospitaal gegraven. Vanaf toen lag het hospitaal binnen de stadswallen. In totaal was Buda in de late middeleeuwen omgeven door een stadsmuur

¹⁰ Telefonisch contact met Philippe Despriet (20/09/2018).

¹¹ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Onze-Lieve-Vrouwehospitaal_\(Kortrijk\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Onze-Lieve-Vrouwehospitaal_(Kortrijk)) (geconsulteerd op 02/04/2020).

met in totaal 31 versterkingen¹². Naast verdedigingswerken lijkt er ook onbebouwde grond in dit deel van het projectgebied aanwezig. Dit is duidelijk te zien op de historische kaarten van Deventer (1550-1565), Sanderus (ca. 1640), en Ferraris (1771-1778). Deze laatste twee kaarten tonen ook deels bebouwing in het zuidoostelijk deel van het projectgebied.

5.2.3. Evolutie van het projectgebied van de 19de tot de 21ste eeuw

De Atlas der Buurtwegen (1841; zie Figuur 20 en bijlage 10) geeft geen gedetailleerde situatie van de omgeving van het projectgebied weer. Het deel van het projectgebied op Overleie lijkt nog steeds niet bebouwd. Bij het deel op Buda zijn geen stadsversterkingselementen aangeduid. Het is mogelijk dat het projectgebied woningen doorsnijdt. Het zijn dezelfde gebouwstructuren zoals aangeduid op de kaart van Ferraris; de gebouwen zijn mogelijk gerelateerd aan het O.L.V.-hospitaal. In het uiterste oosten van het projectgebied, op Buda, maakt de inventaris onroerend erfgoed duiding van stadswoningen van de *Hospice civile de Courtrai*. De gebouwstructuren zijn op heden afgebroken. Vanaf wanneer de gebouwen dateren is niet duidelijk¹³.

Volgens de kaart van Popp (1842-1879; zie Figuur 21 en bijlage 11) is ter hoogte van Overleie binnen het projectgebied een gracht te zien die door het noordwestelijk deel van het projectgebied loopt. Het betreft een voorloper van de Nijverheidskaai, direct ten zuiden van die gracht en ten noorden van de Nieuwe Leie. Op Buda lijken de meest oostelijke gebouwstructuren ongeveer overeen te komen met deze die op de Atlas der Buurtwegen en de kaart van Ferraris zijn afgebeeld. Op de kaart van Popp lijkt een verdedigingstoren in het projectgebied aangeduid. Mogelijk gaat het om dezelfde toren als aangeduid op Figuur 23. De kaart van Vandermaelen (1846-1854; zie Figuur 22 en bijlage 12) is te weinig gedetailleerd om er correcte historische conclusies uit te trekken. Op een topografische kaart uit het jaar 1910¹⁴ zijn de structuren duidelijker. Ter hoogte van het projectgebied op Overleie lijkt een nieuw gebouw te staan. Ter hoogte van Buda lijken delen van het hospitaal tot het projectgebied te behoren.

Op het einde van de Eerste Wereldoorlog, bij de doorbraak van de geallieerden in de Slag van Kortrijk, zouden op het Buda-eiland zware bombardementen hebben plaatsgevonden waardoor bomkraters in het projectgebied ontstonden¹⁵. Deze kraters kunnen een groot effect hebben gehad op het nog aanwezige archeologische erfgoed in de bodem. Voor de periode tot 1971 ontbreken gedetailleerde kaarten en luchtfoto's om dit hiaat op te vullen. De laatste twee verdedigingstorens van de omwalling werden in 1919 gesloopt, delen van de oude stadsmuur zijn op heden nog zichtbaar¹⁶.

¹² DESPRIET P. 2013. p. 20-23.

¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/75268> (geconsulteerd op 02/04/2020).

¹⁴ LEENKNEGHT B., VERMEERSCH J. & DEVALCKENEER L. 2019. p.36.

¹⁵ Telefonisch contact met Philippe Despriet (20/09/2018).

¹⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59407> (geconsulteerd op 02/04/2020).

De luchtfoto's uit 1971 (zie Figuur 24 en bijlage 13) en 1990 (zie figuur 24 en bijlage 14) maken duidelijk dat de Nieuwe Leie rechter is getrokken, in vergelijking met oudere kaarten. Het grootste deel van het projectgebied op Overleie is nog steeds niet bebouwd, in het noorden van dit deel, langs de Nijverheidskaai, is wel wat bebouwing op te merken. Tussen Overleie en Buda lag een eerdere Reepbrug die ondertussen reeds afgebroken is. In de jaren '60 van de 20ste eeuw werd het O.L.V.-hospitaal uitgebreid naar de Reepkaai toe, tegen het projectgebied aan.¹⁷ Dit tonen de twee luchtfoto's uit 1971 en 1990 ook aan. Behalve bebouwing in het uiterste oostelijke deel van het projectgebied op Buda, lijkt er geen verdere bebouwing op het deel van het projectgebied. Dit kan echter niet met 100% duidelijkheid gesteld worden wegens de lagere kwaliteit van de luchtfoto's.

Op de luchtfoto uit 2015 (zie Figuur 26 en bijlage 15) toont dat de Nieuwe Leie begin 21ste eeuw verder is rechtgetrokken. Dit impliceert dat wat vroeger deel uitmaakte van de Leie-arm artificieel opgehoogd is. Zo kwam de tip in het westen van Buda tot stand. Deze zone is vandaag aangelegd als volkstuin. De oude Reepbrug werd ondertussen afgebroken. De oostelijke uitloper van het projectgebied op Buda is onbebouwd en niet meer in gebruik als volkstuin. Het deel van het projectgebied op Overleie is deels ingenomen door wegenis van de Nijverheidskaai. Het resterend gedeelte is braakliggend. Volgens Ph. Despriet is de bodem van het oostelijk deel terrein van het projectgebied op Overleie (wat op heden geen deel uitmaakt van de volkstuin), sterk puinhoudend. Dit blijkt uit archeologisch onderzoek in 2003 op deze locatie.¹⁸

Figuur 17: De kaart van Deventer (1550-1565) met aanduiding van het gebied (bij benadering) waarop de geplande werken betrekking hebben (bron: Cartesius).

¹⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59407> (geconsulteerd op 02/04/2020).

¹⁸ Telefonisch contact met Philippe Despriet (20/09/2018).

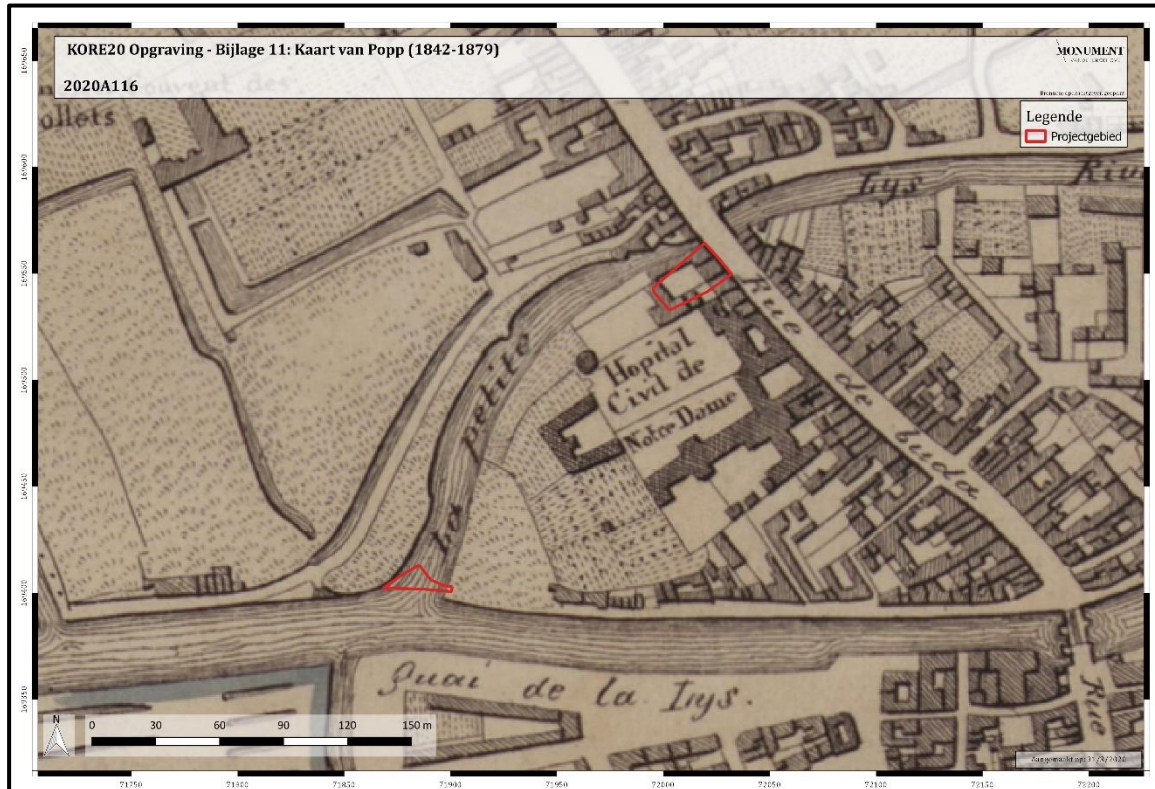
Figuur 18: Kaart van Sanderus (ca. 1640) met aanduiding van het gebied (bij benadering) waarop de geplande werken betrekking hebben (bron: Beeldbank Kortrijk).

Figuur 19: Kaart van Ferraris (1771-1778) met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be) (bijlage 9).

Figuur 20: Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be) (bijlage 10).

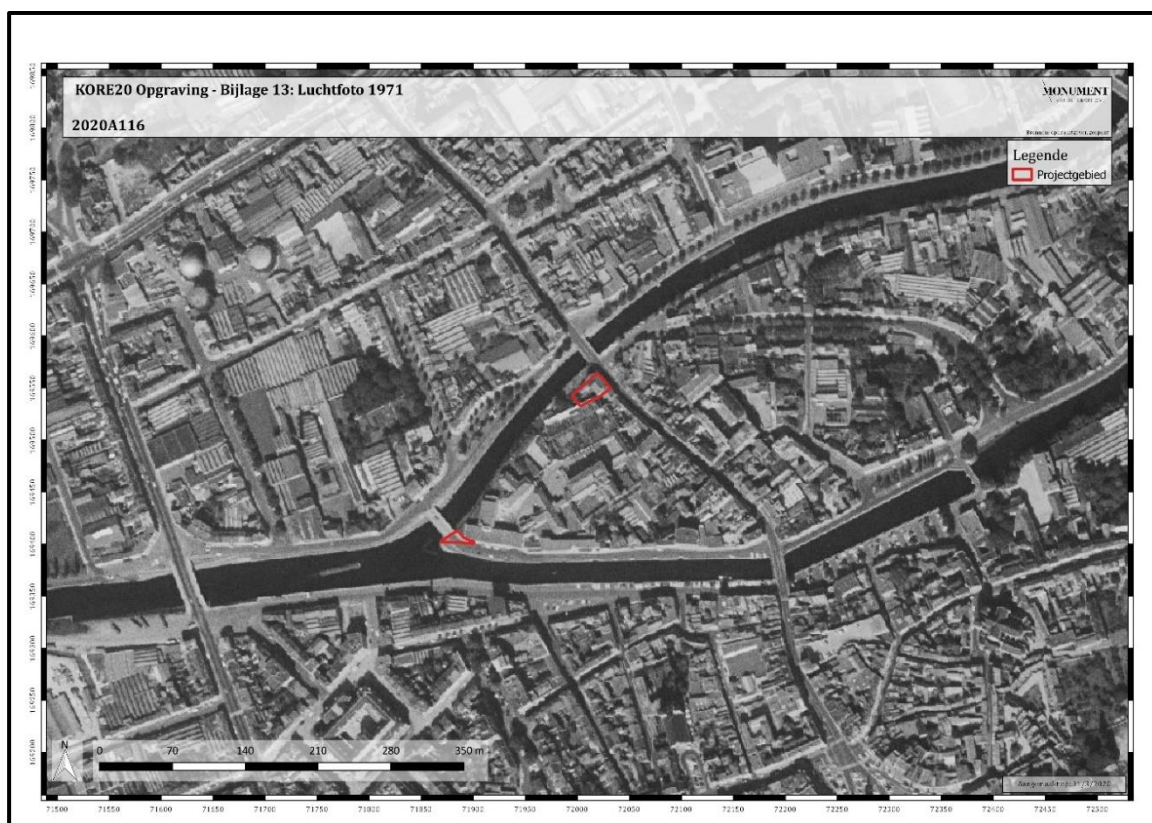
Figuur 21: Kaart van Popp (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be) (bijlage 11).

Figuur 22: Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding projectgebied (bron: geopunt.be) (bijlage 12).

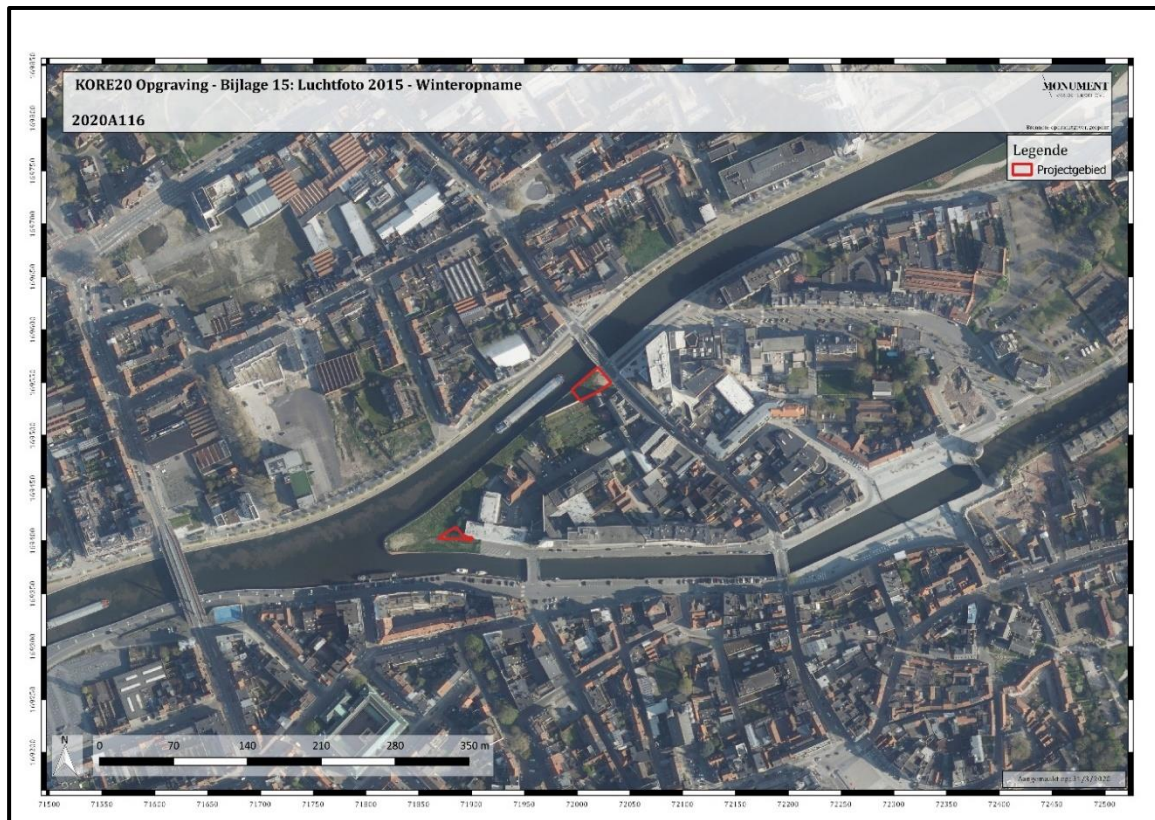
Figuur 23: Postkaart met aanduiding van de tuin van het O.L.V.-hospitaal met zicht op stadsversterkingselementen die in 1919 zijn verwijderd (bron: Beeldbank Kortrijk).

Figuur 24: Luchtfoto (1971) met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be) (bijlage 13).

Figuur 25: Luchtfoto (1990) met aanduiding projectgebied (bron: geopunt.be). (bron: geopunt.be) (bijlage 14).

Figuur 26: Luchtfoto (2015 - winteropname) met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be)(bijlage 15).

5.3. Archeologisch kader

Het projectgebied bevindt zich binnen de archeologische zone van Kortrijk.¹⁹ Op de Centrale Archeologische Inventaris²⁰ is te zien hoe er tijdens verschillende archeologische onderzoeken in en rondom Kortrijk sporen en vondsten werden aangetroffen uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de nieuwe tijden. De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met ander woorden het resultaat van een complex traject waarbij de invulling veranderlijk was naargelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie.²¹

¹⁹ Geo.onroerenderfgoed.be

²⁰ De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de CAI met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. Dit dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.

²¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140006> (geraadpleegd op 02/04/2020).

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving onderstaande archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld.

5.3.1. Indicatoren

5.3.1.1. Prehistorie tot en met de Romeinse periode

Ten oosten van het projectgebied ter hoogte van de tweede abdij van Groeninge (CAI ID 76529) werden tevens ook nog lithische en Keltische losse vondsten aangetroffen. Bovendien bevonden er zich ook vroeg-Romeinse werk- en afvalkuilen met resten van ambachtelijke metaalwinning en verwerking.

5.3.1.2. Middeleeuwen

Voor de latere periodes kwam er vooral middeleeuws religieus erfgoed aan het licht. Op ca. 200m ten noorden van het deel van het terrein op de linkeroever hebben ook een archeologische werfbegeleiding (**CAI ID 160669 Pottenbakkershoek I**) en opgraving (**CAI ID 76746 Meensestraat 43-57**) plaatsgevonden die aantoonen dat er pottenbakkers actief waren omstreeks de late middeleeuwen (16de eeuw). Dit werd nogmaals bevestigd door archeologisch en archivalisch onderzoek in de Overleie-wijk. Het bleek te gaan om een 16de-eeuwse wijk waar zowel het pottenbakken als leerlooien werden uitgeoefend. Ter hoogte van **CAI ID 155771** werden er in 2009 restanten van huizen, kelders, waterputten en een beerput in baksteen aangetroffen. Er werd ook een grote hoeveelheid metaalslak gevonden in een ruimte die doet vermoeden dat er een kleine werkplaats aanwezig was. Tevens lag het Rekolettenklooster slechts 50m naar het noorden gesitueerd.

5.3.2. Bekrachtigde nota's²²

In de nabije omgeving zijn er ook een groot aantal bekrachtigde nota's te vinden. Deze worden hier weergegeven in buffers van telkens +250m rond het plangebied. Gezien het grote aantal zullen hier enkel de dichtst omliggende nota's besproken worden.

5.3.2.1. 0-250m

CAI ID 9614: Kortrijk de Kien, Nijverheidskaai 3. Aan de overkant van de Leiearm, vlakbij het gedeelte waar de brug aan de noordkant zich zal bevinden. De bureaustudie resulteerde in een proefsleuven- en proefputtenonderzoek, gezien de te verwachten resten van het Rekolettenklooster met bijhorende complexe verticale stratigrafie. De eerste meter tot

²² Nota's geconsulteerd via
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/goedgekeurd> (geraadpleegd op 02/04/2020)

anderhalve meter onder het maaiveld bestond uit geroerde grond, te wijten aan de bouw en afbraak van industriële gebouwen. Onder de ophogingslagen bevond zich een intacte oorspronkelijke bodemopbouw, met A-, B- en C-horizont. Deze begon in de proefsleuven op anderhalve meter onder het maaiveld; het archeologisch relevante niveau bevond zich op ongeveer 2 meter onder het maaiveld. De 40cm dikke A-horizont was donkerbruin met zeer kleiige zandleemfractie met baksteenbrokken. De lichtgrijze blauwe B-horizont was zwart gevlekt met zeer kleiige zandleemfractie. De C-horizont was lichtblauw en bestond uit een zeer kleiige zandleemfractie. Er was geen teken van een begraven bodem. Tijdens het onderzoek werden de resten van de gracht rond het Rekolletenklooster, laat 19de eeuwse afwateringsgreppels en vroeg 20ste eeuwse fabrieksgebouwen.²³

CAI ID 9697: Kortrijk Handelskaai. Aan de zuidelijke overkant van de Leie gelegen. Het betrof een historisch moerassig gebied buiten de historische stadsomwalling van Kortrijk. Het zal pas vanaf het einde van de 19e eeuw bebouwd worden. Er werd dan ook geen complexe stratigrafie verwacht, en door de natte omstandigheden waarschijnlijk ook niet bewoond in het verleden ondanks de nabijheid van de Leie. Er werd geen verder vooronderzoek geadviseerd²⁴.

5.3.2.2. 250-500m:

CAI ID 626: Kortrijk Gasstraat. Aan de noordzijde van de Leiearm, vlak boven de beschreven nota van Kortrijk De Kien. Men vond tijdens het bureauonderzoek afdoende bewijzen voor de aanwezigheid van middeleeuwse bewoning, artisanale activiteiten, de stadsomwalling, tuinen en het Rekolettenklooster. Men verwachtte ook 19de en 20ste eeuwse industriële bebouwing en grachten. Vanwege vervuilingproblemen moest men wachten op de saneringswerken en werd er verder vooronderzoek geadviseerd met uitgesteld traject.²⁵

CAI ID 6947: Kortrijk Gasstraat. Aan de noordzijde van de Leiearm, vlak ten westen Kortrijk de Kien. Het plangebied omvat een historisch drassige grond net buiten de historische stadsomwalling. De eerste bebouwing dateert uit de 19de eeuw. Door de natte omstandigheden zijn oudere bewoningssporen onwaarschijnlijk. Het 19de eeuwse gebruik als bleekweide bleek weinig archeologisch interessant. Gezien de lage verwachtingen werd geen verder vooronderzoek geadviseerd.

CAI ID 6331/8788: Kortrijk Doornstraat. Ten westen van de Gasstraat, aan de noordzijde van de Leiearm. Het betreft een op dat moment bebost gebied waarop een appartementencomplex met ondergrondse parking zou komen. Uit een landschappelijk bodemonderzoek bleek dat de voormalige ploeglaag bedekt was door een recenter ophogingspakket met puin, die tot 1m

²³ APERS T., GALLOO M. 2018

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9614>

²⁴ LEENKNEGT B., VERMEERSCH J. 2018.

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9697>

²⁵ ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., VAN RANSBEECK L. EN TROMMELMANS R. 2016.

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/626>

onder het maaiveld ging. De originele ploeglaag bleek niet verstoord, en betrof fluviatiele afzettingen van de Leie. Verscheidene boringen zijn niet volledig uitgevoerd kunnen worden vanwege de puin in de opvullingspakketten. Het terrein bleek te nat voor bewoning in het verleden, en de wateroverlast was al duidelijk tijdens de boringen. De aan de Leie liggende percelen zouden gebruikt geweest zijn als bleekweiden sinds de 12e eeuw, en men verwachtte greppels en grachten uit de middeleeuwen tot nieuwe tijd. Een proefsleuvenonderzoek werd aangeraden om verdere archeologische informatie te verkrijgen. Men trof een zwaar verstoorde bodem aan zonder archeologische sporen. De originele bodem bleek niet bewaard. Er werd geen verder vervolgonderzoek geadviseerd²⁶.

CAI ID 6041: Kortrijk Diksmuidekaai. Gelegen aan de overkant van de Leiearm, ten noordoosten van het projectgebied. Via gekende boringen verwachtte men puinrijke pakketten van 3 tot 5m dik, en te nat voor enige bewoning. Gezien de verstoring van recente bebouwing in het gebied was de kans op archeologische sporen erg klein. Er werd geen verder onderzoek geadviseerd²⁷.

CAI ID 6092: Kortrijk Buda. Gelegen op het Buda eiland, op een 200m ten oosten van de site. Aan de hand van de bureaustudie werden archeologische vondsten van de 14e eeuw en later verwacht. Het proefsleuvenonderzoek bracht de resten van de 14de eeuwse stadsgracht, waarschijnlijk gerelateerd aan de afbraak van het Kapucijnenklooster tussen 1812 en 1819, aan het licht. Daarnaast kon ook een ca. 1m dik dempingspakket aangesneden worden. Sporen van de Bourgondische stadsmuur werden evenwel niet gevonden. De bodem bleek door de 19de eeuwse afbraak van het kapucijnenklooster en recenter van bouwwerken in 1999 diepgaand verstoord tot ca. 1.5m onder het maaiveld. Binnen dit traject werden landschappelijke boringen geadviseerd maar hiervan afgezien wegens te hoge grondwaterstand. Daardoor werd een vervolgonderzoek in de vorm van een werfbegeleiding geadviseerd voor een zone onder een te slopen gebouw²⁸.

CAI ID 6541: Kortrijk Kapucijnenstraat. Gelegen op het Buda eiland ten oosten van de site. Men vond geen bewijs van aan- of afwezigheid voor de 15de eeuw, maar wel aanwezigheid vanaf de late middeleeuwen. Men verwachtte sporen van een stedelijke militie en het vroegmoderne Kapucijnenklooster. Nog recenter werd het klooster gebruikt als rijkswachtkazerne, guano opslagplaats en brouwerij. Het betreft hier een deel van het kernstadweefsel van het historische Kortrijk. Vanwege de diepte van de bodemingrepen die de archeologie zouden vernietigen en het archeologisch potentieel adviseerde men verder onderzoek, evenwel in uitgesteld traject²⁹.

²⁶ ACKE B., BRACKE M. EN VAN QUAETHEN K.
2017 <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/6947>

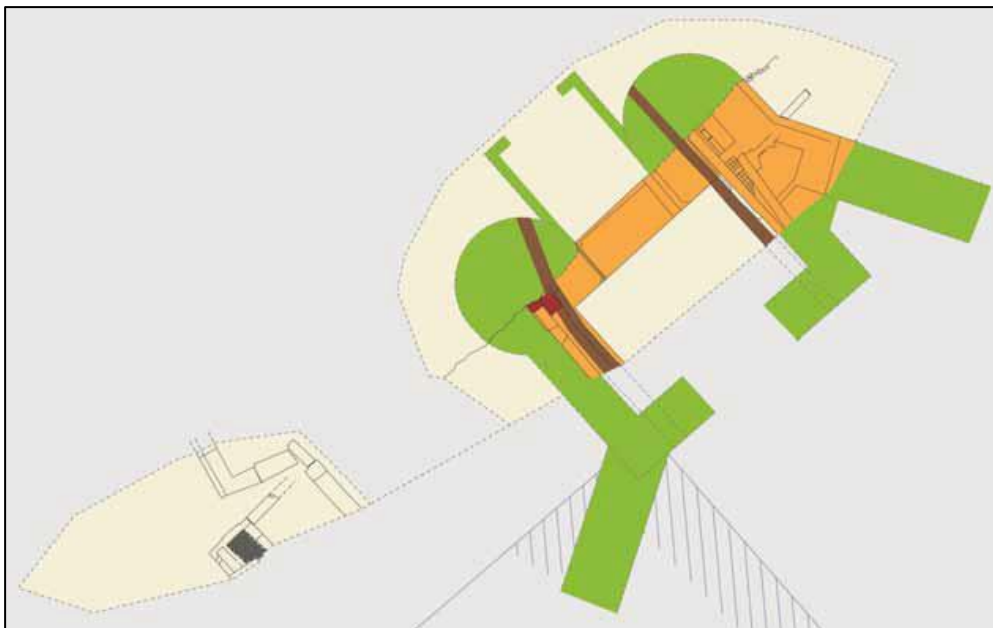
²⁷ DE SMAELE B. & PIETERS H. 2017.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6041>

²⁸ PRAET M. & PYPE P. 2017.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6092>

²⁹ VERAART D. & GALLOO M. 2017.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6541>

CAI ID 8478 is een opvolgend proefsleuvenonderzoek. De resultaten hiervan wijzen erop dat de bodem in het projectgebied dermate verstoord is dat er geen archeologische sporen te verwachten vallen. Tijdens het onderzoek werd puinafval uit de 19de en 20ste eeuw aangesneden. Een boring heeft aangetoond dat lokaal het puin tot ca. 1.70m onder maaiveld reikte. Eronder werd een alluviale kleibodem gevonden. De werken hebben een te geringe impact, waardoor geen verder onderzoek werd geadviseerd³⁰.

CAI ID 1094³¹ : Kortrijk Hotel Broel. Gelegen op het Buda eiland, ter hoogte van de Broeltoren langs de Broelkaai aan de noordzijde van de Leie. Het bureauonderzoek kon laatmiddeleeuwse en jongere sporen vermoeden. Tijdens het hierop volgende proefputtenonderzoek (**CAI ID 10064**)³² kon de 14de en 15de eeuwse stadsversterkingen aangesneden worden. Ook een deel van de stadsgracht werd aangetroffen. Deze had verscheidene opvullingslagen uit de 17de -18de eeuw. Aan het einde van de 17de eeuw werden woningen gebouwd. Hiervoor werd de wal lokaal afgegraven waarbij stabilisatielagen op de zone van de stadsgracht werden aangelegd. Het geheel bleek vrij goed bewaard ondanks lokale verstoringen. Bodemkundig waren er twee natuurlijke pakketten aanwezig. Het bovenste, blauwgrijs zandleem met schelpenresten, was een alluviale laag van zo'n 80-100m dik. Eronder bevond zich beige zandleem, eolisch van oorsprong. Deze bevonden zich onder recente ophogingspakketten. Er werd een vervolgonderzoek geadviseerd.

Figuur 27: Grondplan van de aangetroffen muurresten van de stadspoort. Oranje zijn de aangetroffen muurresten, de riolering in het bruin, rood de draaitrap en de reconstructie van de niet gevonden of reeds afgebroken muren zijn groen. Links van het plan valt de opgegraven zone te zien, achter het O.-L.-Vrouwe hospitaal. (bron: Dewilde 2010).

³⁰ WUYTS F., HERREMANS D. & ROZEK J. 2018.

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8478>

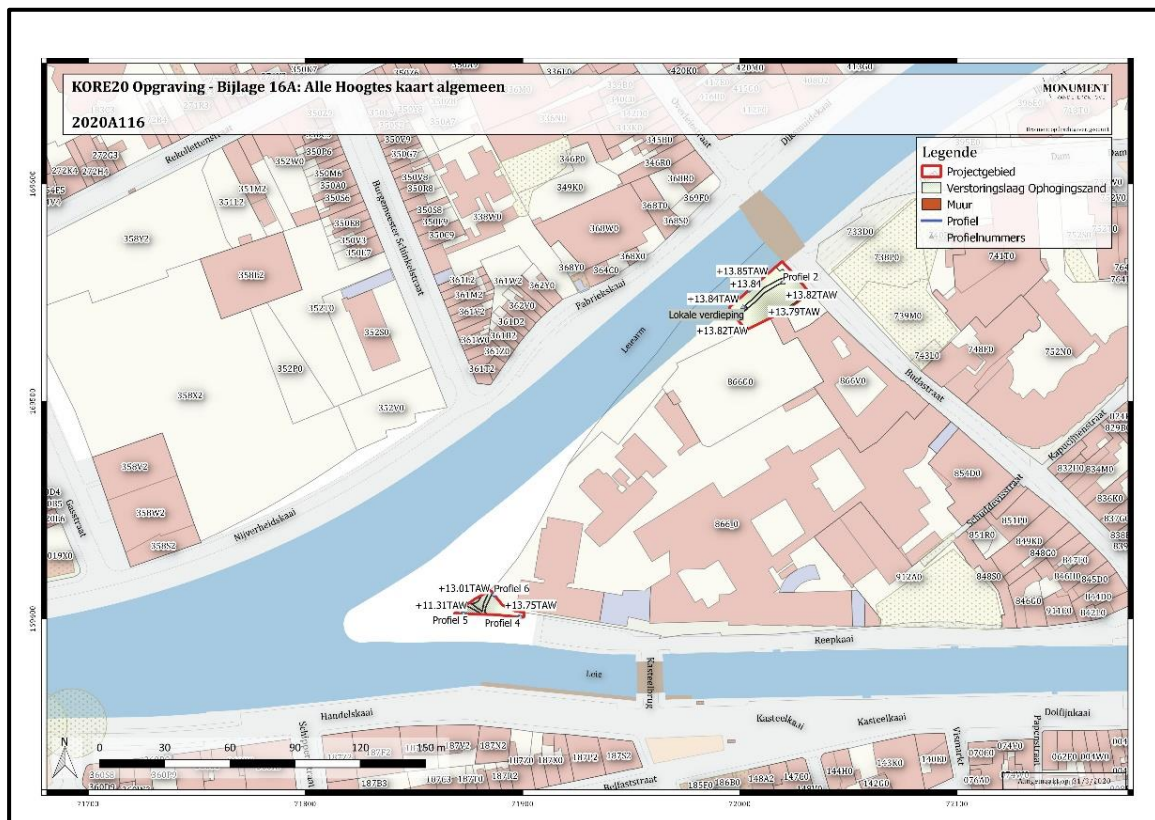
³¹ DE GRUYSE J., THYS C., DE TOLLENAERE J. & WILLAERT A. 2016

³² JANSSENS N. 2019.

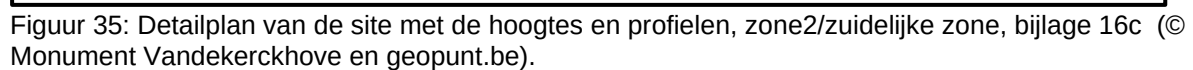
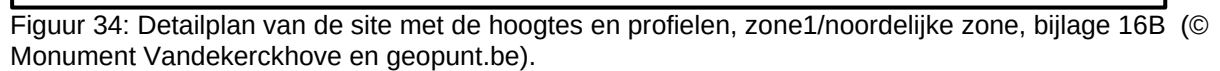
6. RESULTATEN

6.1. Stratigrafie

De uitgravingsdiepte van beide zones beperkte zich tussen 0.30 m tot 1.10 m onder het maaiveld (+13.80mTAW tot +13.23m TAW). Binnen elke zone werden telkens drie bodemprofielen uitgegraven en geregistreerd. Uit deze profielen blijkt duidelijk het sterk antropogene recent vergraven karakter. De bodemopbouw bestaat uit een ca. 30cm dik donkergrijs sterk organisch pakket (grasplaggen). Direct hieronder bevond zich vrij steriel bleek bruingrijs aanvulzand tot minstens 2.5m onder maaiveldniveau voor zone 1. (zie Figuur 27 tot Figuur 32 en bijlage 16A tot 16C). De gemiddelde diepte van het aangelegde vlak was +13.80mTAW (zone 1), voor de zuidoostelijke zone was dit +13.30mTAW (zone 2) (zie figuur Figuur 30 tot Figuur 32 en bijlage 16A tot 16C).

Figuur 33: Plan van de site met de hoogtes en de profielen, bijlage 16A (© Monument Vandekerckhove en geopunt.be)

Figuur 28: Zone 1, profiel 1 (noordelijke putrand) (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 29: Zone 1, profiel 2 (noordelijke sleufrand) (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 30: Zone 1, profiel 3 (noordelijke sleufwand tot 2,50m onder maaiveld (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 31: Zone 2, profiel 4 (zuidelijke putrand). (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 32: Zone 2, profiel 5 (zuidelijke putrand) (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 33: Zone 3, profiel 6 (noordoostelijke putrand) (© Monument Vandekerckhove).

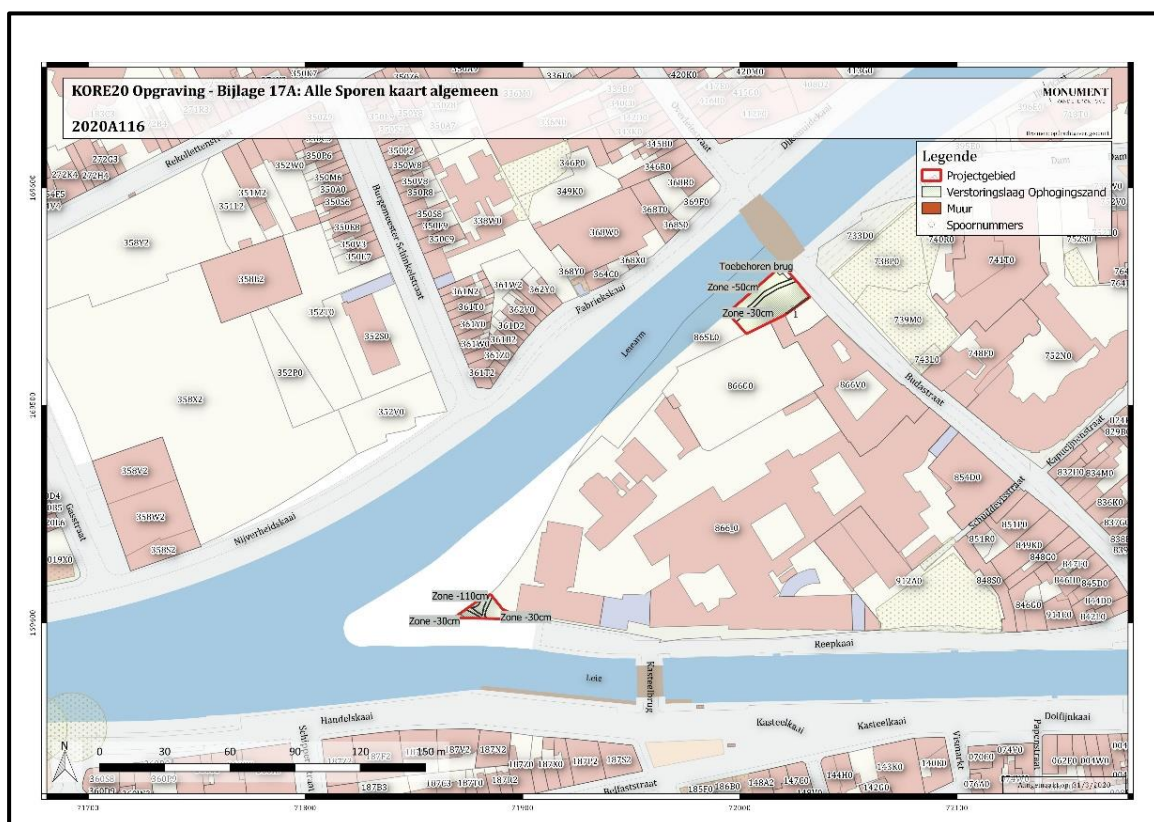
6.2. Beschrijving sporen

6.2.1. Algemeen

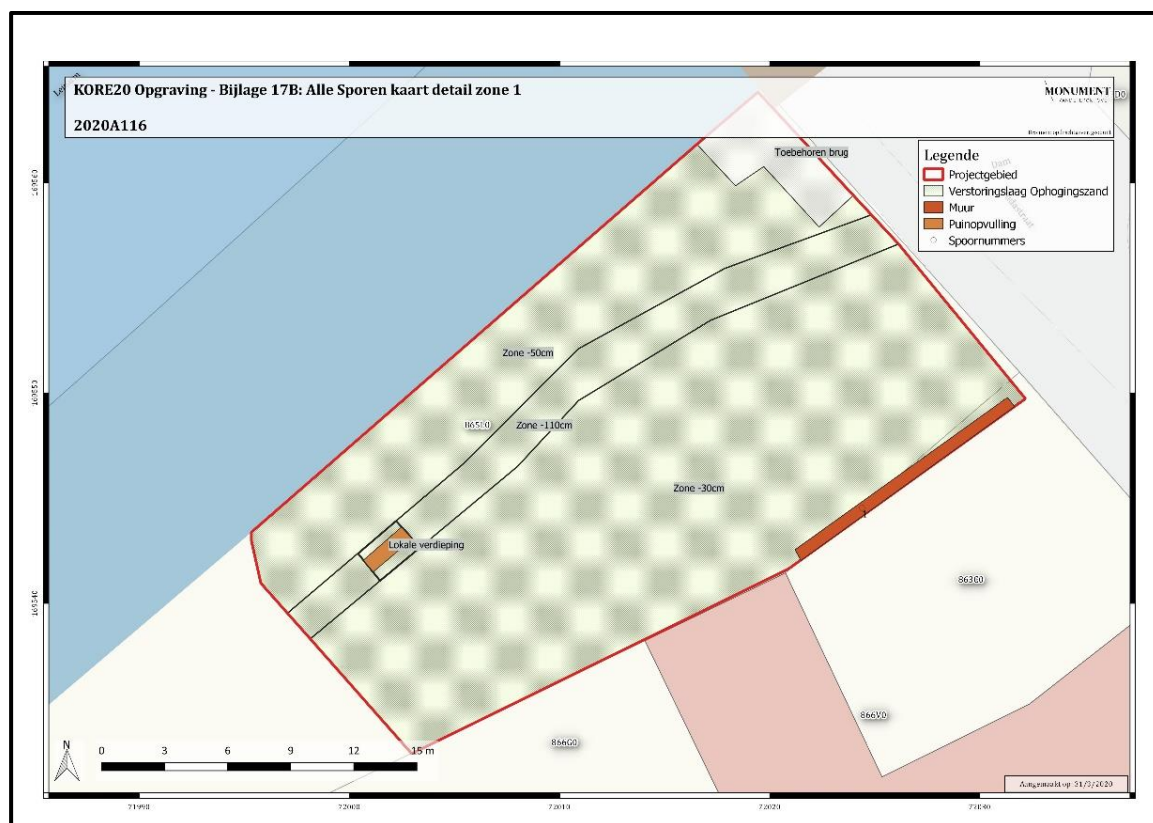
Zoals hierboven vermeld is de TAW-waarde van de gemiddelde diepte van het aangelegde vlak +13.80mTAW (zone 1), voor de zuidoostelijke zone was dit +13.30mTAW (zone 2). De TAW-waarde van de hoogte van het maaiveld was +14,15mTAW ten noorden van de noordelijke zone en +13,10mTAW ten zuiden van de zuidelijke zone.

6.2.2. 20ste eeuwse sporen/ Recente sporen

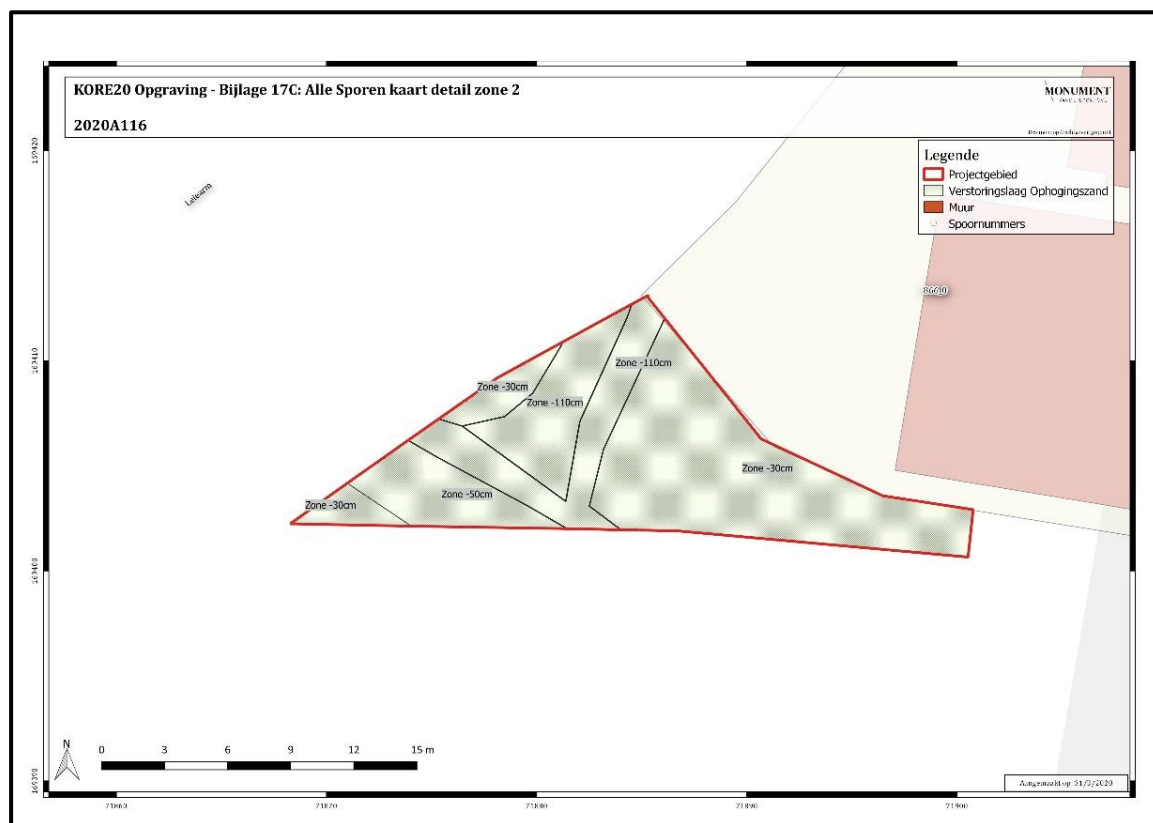
Tijdens het archeologisch onderzoek kon slechts één archeologisch spoor opgemeten worden. Het gaat om een funderingsmuur binnen zone 1. Deze muur dient hoogstwaarschijnlijk gelinkt te worden aan het afgebroken huis die zich oorspronkelijk op het aangrenzende, braakliggende perceel bevond. Het overige deel van de opgravingszone bevatte enkel aangevoerd zand. Dit was eveneens het geval voor de zuidoostelijke zone (zie Figuur 34 tot Figuur 41 en bijlage 17A tot 17C).

Figuur 34: Alle sporen kaart, bijlage 17A (© Monument Vandekerckhove en geopunt.be).

Figuur 35: Alle sporen kaart detail zone1, bijlage 17B (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 36: Alle sporen kaart detail zone2, bijlage 17C (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 37: De aangetroffen (sub)recente funderingsmuur langs noordoostelijk zijde van zone 1 (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 38: Zicht vanuit het zuidwesten op zone 1. Behalve de funderingsmuur in de noordoostelijke zijde kon slecht aanvulzand in het archeologisch vlak geregistreerd worden. (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 39: Zicht vanuit het noordoosten op de centrale sleuf in zone 1. Ook deze bestond volledig uit recent ophogingszand (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 40: Zicht vanuit het noorden op zone 2. Ook deze zone bestond volledig uit recent aangevoerd ophogingszand (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 41: Zicht vanuit het westen op zone 2. Ook vanuit deze hoek is het duidelijk dat deze volledig bestond uit ophogingszand (© Monument Vandekerckhove).

6.3. Beschrijving vondsten

Er werden bij deze archeologische opgravingen geen vondsten aangetroffen. Wel werd er van de aangetroffen 20ste eeuwse muur een staal van de bakstenen en eens taal van de mortel genomen. Die worden hieronder besproken.

6.3.1. 20ste-eeuwse sporen/ recente sporen

Zoals hierboven vermeld werd er op de site van Kortrijk Reepbrug een staal genomen van de bakstenen muur en de mortel van spoor 1. De bakstenen van muur met spoornummer 1 hadden afmetingen van 20cm (l), bij 9.0cm (b) en 5cm (h). De bakking van de baksteen was donkerrood. De kalkmortel had een vrij harde, weinig zandige structuur met kalkstippen. De kleur van de mortel was licht beige.

Het wetenschappelijk potentieel van de genomen stalen is vrij beperkt. Gezien de recente datering van de muur (20ste eeuw) zou verdere analyse op deze stalen geen meerwaarde

leveren aan het bredere onderzoek van dit eindverslag. Om die reden werd het staal dan ook niet bijgehouden voor eventueel verder onderzoek.

7. INTERPRETATIE EN DATERING

7.1. 20ste-eeuwse sporen/ Recente sporen

Het enige aangetroffen spoor op de site van Kortrijk Reepbrug dateert uit deze periode. Het betreft de muur die werd aangetroffen langs de zuidoostelijke zijde van de noordelijke werkput. Deze liep in het verlengde van een nog zichtbare opgaande muur op het aanliggende perceel.

Het verloop van dit muurtracé komt overeen met die van een woning te zien op foto's van de beeldbank van de stad Kortrijk³³. Op deze foto's, respectievelijk uit 1950 (zie figuur 44), 1975 (zie figuur 45) en 1984 (zie figuur 46), is een woning uit baksteen afgebeeld. Ze werd waarschijnlijk gesloopt bij de werken aan de Budabrug. Op de onderstaande foto's is deze woning steeds in het rood omrand. Op een foto uit 1912 of -13 en 1917 is een andere, grotere woning zichtbaar (zie figuur 47 en 48). Deze lijkt echter dichter naar de Leie toe gebouwd. Naar alle waarschijnlijkheid valt de muur die werd aangetroffen op de site van Kortrijk Reepbrug toe te schrijven aan de woning die werd opgetrokken tussen 1912 en 1950. Hiermee is deze te dateren in de eerste helft van de 20ste eeuw.

³³ <https://www.kortrijk.be/beeldbank>

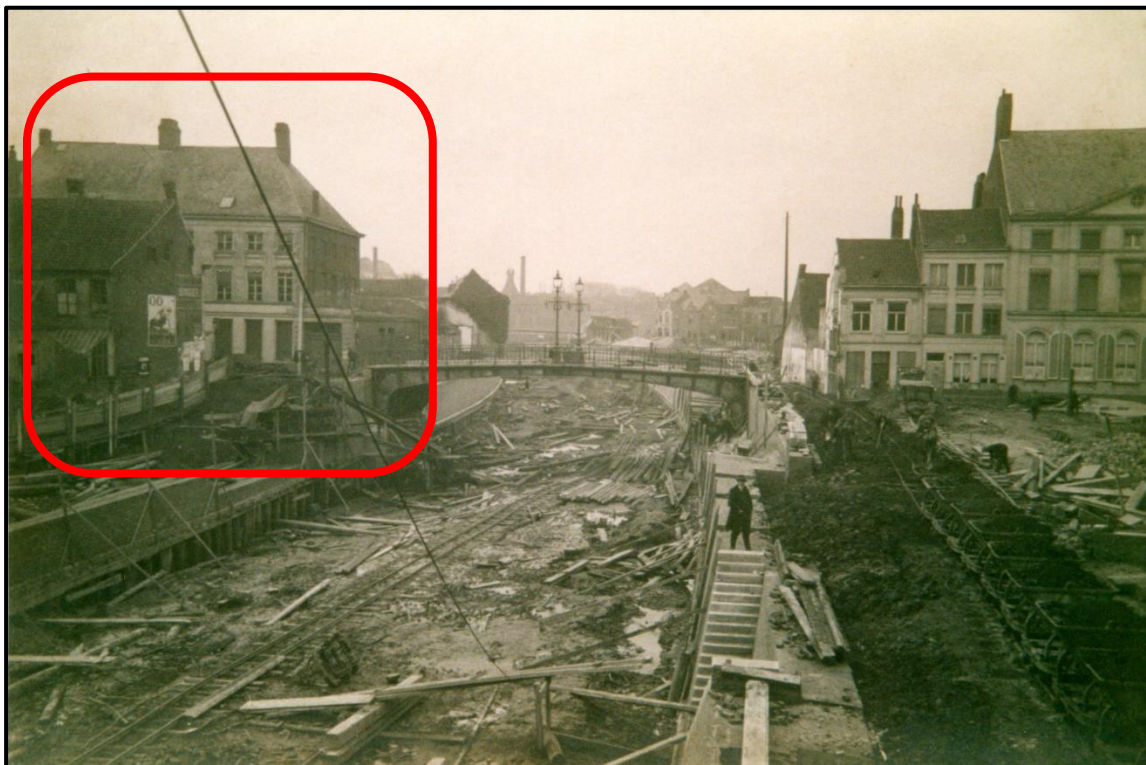
Figuur 44: Foto uit 1950, genomen in zuidoostelijke richting. De woning waartoe spoor 1 waarschijnlijk toebehoord, is in het rood omrand (bron: <https://www.kortrijk.be/beeldbank>).

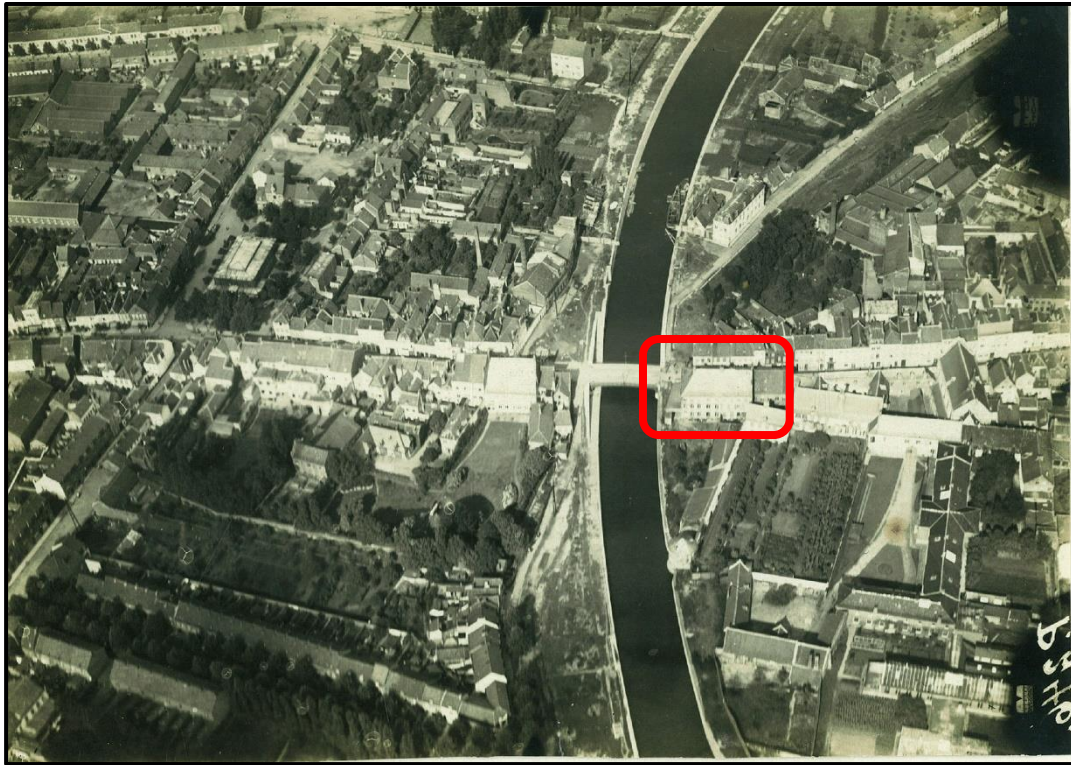
Figuur 45: Foto uit 1975, genomen in zuidwestelijke richting. De woning waartoe spoor 1 waarschijnlijk toebehoord, is in het rood omrand (bron: <https://www.kortrijk.be/beeldbank>).

Figuur 46: Foto uit 1984, genomen in zuidwestelijke richting. De woning waartoe spoor 1 waarschijnlijk toebehoord, is in het rood omrand (bron: <https://www.kortrijk.be/beeldbank>).

Figuur 47: Foto uit 1912-13, genomen in zuidwestelijke richting. De woning die op het projectgebied stond, is in het rood omrand (bron: <https://www.kortrijk.be/beeldbank>).

Figuur 48: Foto uit 1917, genomen in noordoostelijke richting. De woning die op het projectgebied stond, is in het rood omrand (bron: <https://www.kortrijk.be/beeldbank>).

7.2. Belang en waardering

Het belang van de aangetroffen sporen op de site van Kortrijk Reepbrug is zeer beperkt. Het enige aangetroffen spoor dateert uit de eerste helft van de 20ste eeuw en valt terug te vinden op archieffoto's. De andere delen van het projectgebied werden zeer recent verstoord, waarschijnlijk bij de werken van 2011.

7.3. Onderzoeksvragen

- Bodemopbouw

- Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?

De natuurlijke bodem werd niet bereikt. Tot 2 m onder het maaiveld bestond de ondergrond uit opgehoogd zand/aanvulgrond.

- Zijn er landschappelijke elementen te onderscheiden die informatie bieden over de ontwikkeling van deze plaats in het stroomgebied van de Leie?

Neen, er waren geen landschappelijke elementen te onderscheiden.

- Welke horizonten kunnen worden onderscheiden?

Er waren geen horizonten te onderscheiden, er werd enkel een ophogingslaag aangetroffen.

- In welke mate is de originele bodemopbouw nog intact?
Er werd geen originele bodemopbouw aangetroffen.

- Archeologische sporen en structuren algemeen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?

Ja, er werd een restant van één muur aangetroffen. Deze kan gedateerd worden in de 20ste eeuw op basis van beeldmateriaal.

- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
De aangetroffen muur was in matige staat van bewaring.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
De muur maakt waarschijnlijk deel uit van het recent afgebroken gebouw op het aanpalende perceel.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periode?
Het ene spoor dat werd aangetroffen behoort tot de 20ste eeuw.

- Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (bewoning, defensief, religieus, ambachten, ...)
De aard van de site is vooral te definiëren als verstoord. Het enige spoor dat werd aangetroffen, betreft een 20ste eeuwse muur.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
Neen, er zijn geen indicaties omtrent artisanale activiteiten.

- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
Er zijn geen duidelijke relaties tussen de archeologische sporen en het landschap.

- Zijn er verdere gegevens te verzamelen met betrekking tot de aanwezige archeologische site binnen het projectgebied?
Alle gegevens die te verzamelen waren omtrent de aangetroffen muur, zijn verzameld tijdens de opgraving.

- Welke zijn de verder te nemen maatregelen in functie van de geplande werken?
De geplande werken kunnen uitgevoerd worden zoals voorzien. Er zal op geen enkele locatie geraakt worden aan eventueel archeologisch erfgoed.

- Bijkomend dienen voor het projectgebied ook volgende specifieke vragen beantwoord te worden:

- Zijn er resten aanwezig die verband houden met de stadsversterkingen zoals weergegeven op de historische kaarten. Kunnen de resten meer inzicht geven in de ontwikkeling van de versterkingen, hun bouwgeschiedenis, materiaalgebruik- en herkomst?
Er werden geen resten aangetroffen die verband houden met de stadsversterkingen.
- Zijn er resten aanwezig die verband houden met het hospitaal? Leveren deze resten meer inzicht in haar bouwgeschiedenis, materiaalgebruik- en herkomst? Leveren de resten ook meer inzicht in leven van haar bewoners?
Er waren geen resten aanwezig die verband houden met het hospitaal.
- Zijn resten aanwezig die wijzen op bewoning? Leveren zij informatie over de bouwgeschiedenis van de zones vlak aan de stadsmuren? Bieden de resten inzicht in hun dagelijks leven?
Er werd een restant van één muur aangetroffen. Deze was 20ste eeuw en levert dus geen info over de bouwgeschiedenis vlak bij de stadsmuren.
- Zijn resten aanwezig die wijzen op de aanwezigheid van artisanale activiteiten nabij de stadsmuren? Zo ja, over welke activiteiten gaat het? Welke waren de voorzieningen voor het uitoefenen van deze activiteiten?
Neen, er waren geen resten aanwezig die wijzen op artisanale activiteiten.
- Kan er via bepaalde contexten (kuilen, waterputten, beerputten, vullingen) reeds een beeld verkregen worden van het landschap en de leefomstandigheden doorheen de geschiedenis van historische stadskern van Kortrijk? Kan men afleiden welke rol de Leie speelde binnen deze vraagstelling en hoe de inwoners van de stad met haar aanwezigheid omsprongen?
Neen, er kon geen beeld verkregen worden van het landschap.

8. SAMENVATTING

De archeologische site langs de Overleiestraat te Kortrijk is een site zonder complexe verticale stratigrafie. Tijdens het onderzoek werd slechts één archeologisch spoor aangetroffen. Dit kon op basis van historische informatie gedateerd kan worden in de eerste helft van de 20ste-eeuw. De overige delen van de archeologische zones waren reeds verstoord en opgevuld met zandpakketten.

De onderzoeksvragen over de bodemopbouw, met onder andere vragen over de diepte van de natuurlijke bodem, de te onderscheiden landschappelijke elementen, de te onderscheiden horizonten of de mate van originele bodemopbouw, bleven vanwege het verstoorde karakter van de terreinen, onbeantwoord. Ook de onderzoeksvragen met betrekking tot de archeologische sporen bleven onbeantwoord.

Ten slotte valt voor de specifieke vragen rond dit projectgebied dezelfde opmerking te maken: de onderzoeksvragen blijven onbeantwoord of kennen een negatief antwoord. Het was namelijk niet meer mogelijk een beeld te krijgen van het landschap en de leefomstandigheden van deze percelen doorheen de geschiedenis binnen de verstoring van de geplande werken.

Concluderend kan gesteld worden dat de verwachte middeleeuwse sporen bij werken in het verleden vernietigd werden en dat de huidige geplande werken geen archeologische sporen zullen vernietigen.

9. BIBLIOGRAFIE

9.1. Literatuur

- ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., VAN RANSBEECK L. EN TROMMELMANS R. 2016. Archeologienota Kortrijk Gasstraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten bureauonderzoek. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- ACKE B., BRACKE M. EN VAN QUAETHEM K. 2017. Archeologienota Kortrijk Gasstraat. Verslag van Resultaten. Acke & Bracke bvba, Zelzate.
- APERS T., GALLOO M. 2016. Archeologienota KORTRIJK DE KIEN (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek. (prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster
- DE GRUYSE J., THYS C., DE TOLLENAERE J. & WILLAERT A. 2016. Hotel Broel (Kortrijk, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (fase 0). Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek. Ruben Willaert bvba Sint-Michiels-Brugge
- DE SMAELE B. & PIETERS H. 2017. Het Cleyn Broel. Archeologienota voor het onderzoeksgebied Sint Amandslaen - Diksmuidekaai te Kortrijk. Onderzoeksrapport 26. Hembyse Archeologie, Gent
- DESPRIET P. 2004, "Kortrijk: Hospitaal van O.-L.-Vrouw: noodopgraving", in: Zuid-Westvlaamse Opgravingen 54, p. 14-15.
- DESPRIET P. 2008, "Kortrijk: laat-middeleeuwse toren achter het O.-L.-Vrouwehospitaal", in: Zuid-Westvlaamse Opgravingen 2007. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 67, pp. 14-17.
- DESPRIET P. 2012, "Kortrijk: nieuwe Leiepoort (1400-1782)", in: Archaeologia Mediaevalis 35, pp. 133-134.
- DESPRIET P. 2013, "Archeologische atlas Kortrijk: Buda en Overleie", in: Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 84.
- DEWILDE M., DESPRIET P. & WYFFELS F. 2014. Vondstmelding aan de Budabrug in Kortrijk (West-Vlaanderen), Rapporten Agentschap Onroerend Erfgoed 10, Brussel.
- JANSSENS N. 2019. Nota Kortrijk, Hotel Broel: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen bvba, Bassevelde
- LEENKNEGT B., VERMEERSCH J. & DEVALCKENEER L. 2019. Archeologienota Programma van maatregelen Kortrijk Reepbrug (prov. West-Vlaanderen)
- LEENKNEGT B., VERMEERSCH J. 2018. Archeologienota Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Handelskaai (prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster
- LEFERE M., VANHECKE I., DE GRUYSE J., VAN GOIDSENHOVEN W. & DE TOLLENAERE J., THYS C. & WILLAERT A. 2018. Doornstraat (Kortrijk, West-Vlaanderen). Nota deel 1: resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem. Sint-Michiels-Brugge, Ruben Willaert bvba
- MADDENS N., 2005, De geschiedenis van Kortrijk in 't kort, Groeninghe, Kortrijk

-
- PRAET M. & PYPE P. 2017. Archeologische evaluatie van het bodemarchief langs de Budastraat, Dam en Korte Kapucijnenstraat. ABO nv., Gent.
- VERAART D. & GALLOO M. 2017. Archeologienota Kortrijk Kapucijnenstraat 19-21-23-25 (prov. West-Vlaanderen) Verslag van resultaten bureauonderzoek. Monument Vandekerckhove nv., Ingelmunster.
- VERMEERSCH J.; PERPERMANS J., LEENKNEGT B., VAN RENSBERGEN J., DEVALCKENEER L., 2019. Archeologienota Verslag van resultaten bureauonderzoek Kortrijk Reepbrug (prov. West-Vlaanderen)
- Wuyts F., Herremans D. & Rozek J. 2018. Nota. Verslag van Resultaten Kortrijk Kapucijnenstraat. Ghent Archaeological Team bvba, Bredene

9.2. Internetbronnen

- <http://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Leiewerken>
- [https://nl.wikipedia.org/wiki/Onze-Lieve-Vrouwehospitaal_\(Kortrijk\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Onze-Lieve-Vrouwehospitaal_(Kortrijk))
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59407>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140006>
- <https://loket.onroenderfgoed.be/>
- <https://www.kortrijk.be/beeldbank>
- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120142>

- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121715>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/108579>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/75268>

10. BIJLAGEN

10.1. Plannenlijst

Projectcode	2020A116
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1A en 1B
Type	Topografische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	02/04/2020
Plannummer	Bijlage 2
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 3
Type	Digitaal terreinmodel
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 4
Type	Digitaal terreinmodel detail
Onderwerp	Geplande werken
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 5
Type	Bodemerrosiekaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 6
Type	Bodemkaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied

Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 7
Type	Tertiair geologische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 8
Type	Quartair geologische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 9
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied – Ferraris
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	331/03/20200/03/2020
Plannummer	Bijlage 10
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied – Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30/03/2020
Plannummer	Bijlage 11
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied – Popp
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 12
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied – Vandermaelen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal

Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 13
Type	Orthofoto 1971
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 14
Type	Orthofoto 1990
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 15
Type	Orthofoto 2015
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 16A-C
Type	Profielen- en hoogtesplan
Onderwerp	Uitgevoerde profielen en gemeten hoogtes op het GRB
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 17
Type	Opgravingsplan
Onderwerp	Alle sporen kaart
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://monarcheo.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22ed4a1e4a-d386-4301-8b25-a68e00ebc430%22%7D>